ALLT OM LANDET

Allt om att bo, leva och vara på landsbygden

Jordbruks verket

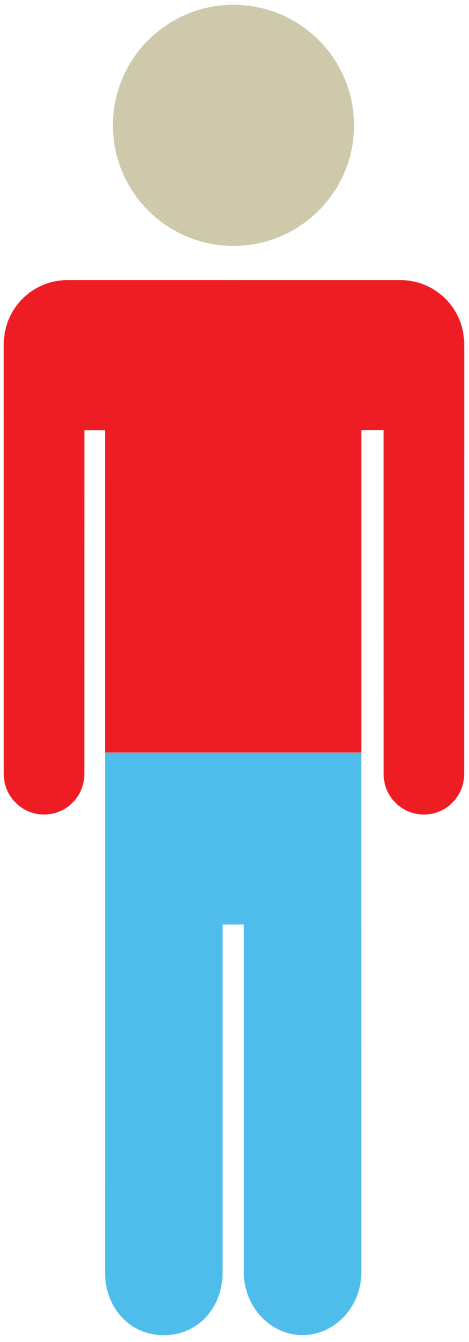

ALLT OM LANDET

För att vi ska förstå landsbygdens förutsättningar och möjligheter behövs det en samlad bild, byggd på fakta, över hur det faktiskt ser ut. Allt om landet är en webbpublikation som samlar kunskap om Sveriges landsbygder. I publikationen beskriver vi en stor del av den statistik som finns om landsbygderna.

I Allt om landet har vi valt en definition av landsbygd som bygger på en indelning av Sveriges kommuner i fyra regiontyper: storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. De två sistnämnda menar vi är landsbygd. I dessa kommuner bor omkring 34 procent av Sveriges befolkning. Sverige består inte av en typ av landsbygd utan vi måste prata om Sveriges landsbygder. Det finns landsbygder som växer och landsbygder där befolkningen minskar. I en del bygder ökar jobben medan de minskar i andra.

Allt om landet har en bred ansats och publikationen spänner över flera ämnesområden. Vi presenterar varje område som ett fristående avsnitt, men det finns många beröringspunkter mellan avsnitten. De områden som vi har valt att titta närmre på är: befolkningsstruktur, sysselsättning, företagande och tillväxt, service och infrastruktur, föreningsliv och miljö. Statistiken har lättöverskådlig grafik och kortare sammanfattningar. För den som vill ha mer kunskap innehåller varje avsnitt även en diskussionsdel som ger en fördjupad bild av ett visst område.

Statistiken som ligger till grund för våra beskrivningar finns tillgänglig i en databas. Om du vill veta mer om något statistikområde kan du själv söka i databasen.

Du hittar databasen här.

Sammanfattning

Ja, hur ser det ut på Sveriges landsbygder?

Den starka urbaniseringen som pågår kan ge en ganska dyster bild av landsbygden. Då är det viktigt att komma ihåg att Sveriges landsbygder ser olika ut. Det finns landsbygder där både befolkningen och jobben ökar.

I flera landsbygdskommuner har befolkningen ökat

Befolkningen i Sverige växer och nästan 40 procent av Sveriges kommuner har haft en ökande befolkning de senaste åren. Bland dessa finns det flera landsbygdskommuner. Nyköping, Falkenberg, Vaggeryd, Åre, Ulricehamn, Hässleholm och Piteå är sådana exempel. Det är viktigt att se utvecklingen över tid, eftersom kommuner vars befolkning växte för tio år sedan också tenderar att vara de kommuner som växer idag. De kommuner som växer är inte bara de som har nära relationer med de största arbetsmarknadsregionerna. Det är också kommuner som lyckas locka till sig unga högutbildade personer. Problemet för många landsbygdskommuner är att unga vuxna flyttar därifrån för att studera och flyttar sedan inte tillbaka.

Den utrikes födda befolkningen ökar på landsbygden

Det bor fler utrikes födda i städerna än på landsbygden. Men den utrikes födda befolkningen ökar på landsbygden. På den glesa landsbygden har andelen utrikes födda ökat snabbare mellan 1995 och 2011 än i städerna. För landsbygden kan detta vara ett viktigt verktyg för att trygga befolkningstillväxten. Dessutom har en stor andel av de utrikes födda på landsbygden jobb. Det finns olika förklaringar till det. En förklaring är att det i vissa kommuner kan finnas ett stort utbud av jobb och att det är lätt för människorna att integrera sig. En annan förklaring kan vara att de som inte har någon sysselsättning väljer att flytta.

Svagare utveckling av bostadsmarknaden på landsbygden

Ur ett landsbygdsperspektiv är det viktigt att se hur bostadsmarknaden utvecklas. En bostadsmarknad som utvecklas på ett bra sätt sänder ut positiva signaler till människor som kan tänka sig att flytta tillbaka, samtidigt som det stärker situationen för de som redan bor där. Bostadsbyggandet på landsbygden har haft en svagare utveckling än i städerna, särskilt för permanentbostäder. Trots detta så finns det många landsbygdskommuner som har haft en stark tillväxt, det vill säga kommuner där det är lönsamt att bygga nya småhus. Detta gäller framförallt kommuner längs med västkusten men även större turistorter, vissa av universitetstäderna och kommuner som har mycket jobb att erbjuda. Några exempel på sådana landsbygdskommuner är Strömstad, Kiruna och Åre.

Turism och rekreation är viktig på landsbygden

För många människor är landsbygden synonym med turism och rekreation. Många turistrelaterade näringar finns på landsbygden. Mer än 70 procent av Sveriges fritidshus finns på landsbygden. Besöksnäringen har under en längre tid befunnit sig i en expansionsfas. Antalet sysselsatta inom turistbranschen har ökat mycket mer än den totala sysselsättningstillväxten i Sverige. Turismens starka framväxt kan därmed fungera som en attraktionskraft och skapa konkurrensfördelar för kommuner. Områden som är av särskilt intresse för friluftsliv ligger antingen i kustlandskapen, i storstadsnära miljöer eller i landsbygdskommunerna i nordvästra Sverige.

Författare: Lina Bjerke

Innehåll

1 Vem bor på landsbygden? ... 8

1.1 34 procent av Sveriges befolkning bor på landsbygden ... 9

1.2 Befolkningstillväxten ser olika ut i olika kommuner ... 11

1.2.1 Flera landsbygdskommuner har haft en positiv befolkningstillväxt ... 13

1.2.2 De största kommunerna har inte alltid den största befolkningstillväxten ... 16

2 Vem bor på landsbygden och var? ... 17

2.1 Unga vuxna flyttar mer än andra ... 19

2.1.1 Högutbildade personer söker sig ofta till städerna ... 20

2.2 Fler män än kvinnor i städerna ... 22

2.2.1 Nyinflyttade invandrare på landsbygden är äldre än de i staden ... 23

2.3 Att unga flyttar från landsbygden behöver inte vara ett problem ... 23

2.3.1 Fler flyttar från landsbygden än till landsbygden ... 26

3 Mångfald – möjlighet för landsbygdskommuner? ... 28

3.1 Den utrikes födda befolkningen ökar på landsbygden ... 29

3.2 Segregationen är hög i stads- och storstadskommuner ... 32

3.3 Det finns sysselsättningsmöjligheter för utrikes födda på landsbygden ... 33

4 Landsbygdernas bostadsmarknad – hot eller möjlighet? ... 36

4.1 Positiv utveckling av bostadsmarknaden kring större städerna och i landsbygdskommuner ... 38

4.1.1 Flera landsbygdskommuner vill bygga nya hus ... 41

4.1.2 Närheten till staden driver priset ... 42

4.1.3 Turismkommuner i gles landsbygd visar positiv utveckling ... 44

4.1.4 Höga markpriser visar att kommuner är attraktiva ... 44

4.1.5 Hyreslägenheter är en viktig del av bostadsmarknaden för både stad och landsbygd ... 45

4.2 Kommunens skattesats kan påverka attraktionskraften ... 47

4.2.1 Högutbildade har en tendens att välja kommuner med låga skatter ... 49

5 Turism, rekreation och miljö ur ett boendeperspektiv ... 50

5.1 Turistnäringen bidrar till sysselsättning på landsbygden ... 51

5.1.1 Turismens exportvärde nästan dubbelt så stor som för järn- och stålindustrin ... 51

5.2 Ökad turism ger ökad inflyttning ... 51

5.2.1 Kommuner med särskilt intresse för besöksnäringen ... 53

5.3 Hälften av alla småhus som används som permanentbostäder finns på landsbygden ... 54

6 Diskussion och fördjupning: Kommuners attraktionskraft 59
6.1 Från mindre till större tätorter och städer 60
6.1.1 Utflyttning av personer i arbetsför ålder påverkar kommunernas försörjningsbörda 60
6.2 Det är inte enbart kommuner nära städerna som har en positiv nettomigration ... 63
7 Fortsatta studier 68
8 Så här definierar vi landsbygd 70
9 Källförteckning 83

www.jordbruksverket.se/alltomlandet

1 Vem bor på landsbygden?

- Befolkningstillväxten i Sverige var mellan åren 1990 och 2000 i genomsnitt 3,5 promille per år. Mellan 2000 och 2010 var befolkningstillväxten 6,0 promille.
- Nära 40 procent av alla Sveriges kommuner har haft en positiv tillväxt av befolkningen under perioden 1990 och 2011. Flera av kommunerna är landsbygdskommuner.
- Det är inte nödvändigtvis de kommuner med störst befolkning som har haft störst tillväxt av befolkningen.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

1.1 34 procent av Sveriges befolkning bor på landsbygden

Det är näst intill oundvikligt att visa befolkningsutveckling ur ett landsbygdsperspektiv utan att nämna de senaste 200 åren av omflyttning av befolkning från landsbygd till städer, det vill säga urbanisering. Urbanisering är ett relativt begrepp som ständigt ändrar betydelse. Det handlar om en ökad andel av befolkningen som bor i städer vilket inte är samma sak som urban tillväxt. Människor har i alla tider format täta miljöer för att skapa en säkrare existens men vad som tidigare räknades som en stad är kanske idag bara en by. Den urbana framväxten är beroende av utvecklingen av landsbygderna. Historiskt sett kan man förklara det som att när lantbrukarna började använda mer effektiva jordbruksmaskiner minskade behovet av arbetskraft inom jordbruket.

Man brukar säga att vid 1800-talets början levde nio av tio personer på landsbygden och hade sin inkomst från jordbruk, skog eller fiske. I den här publikationen har vi valt en definition av landsbygd som delar Sveriges kommuner i fyra regiontyper: storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd. De två sista menar vi är landsbygd. I dessa kommuner bor omkring 34 procent av Sveriges befolkning. Befolkningstillväxten i landsbygdskommunerna har sett olika ut vilket visar behovet av att nyansera bilden. Sverige består inte av en typ av landsbygd – vi måste prata om landsbygder. Figur 1 visar spridningen av befolkningen över alla kommuner. Det är tydligt att koncentrationen blir större ju närmare man kommer de största städerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

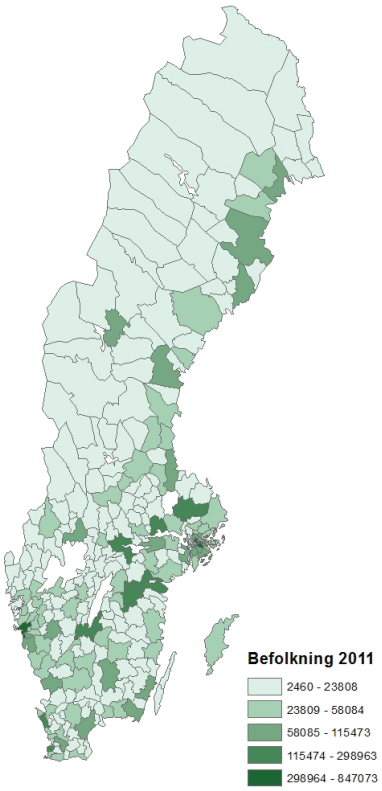

Figur 1. Spridning av befolkningen över kommunerna, år 2011.
Källa: SCB (egen bearbetning)

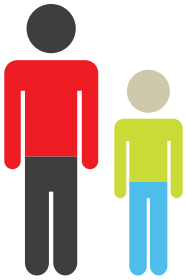

Landsbygdernas problematik förklaras ofta med en kombination av hög dödlighet, lågt födelseantal och negativ nettomigration (inflyttning minus utflyttning). De kommuner i Sverige som kategoriseras som landsbygd kan inte studeras som en homogen grupp. Vissa kommuner är landsbygd men ligger relativt nära befolkningstäta områden samtidigt som andra ligger mycket långt ifrån. Det skapar olika förutsättningar för utvecklingen av befolkningen.

Figur 2 visar befolkningstillväxten i Sverige sedan 1860. Nationella variationer sker från den svarta trendlinjen och de senaste årens befolkningsutveckling är, i detta sammanhang, av stort intresse.

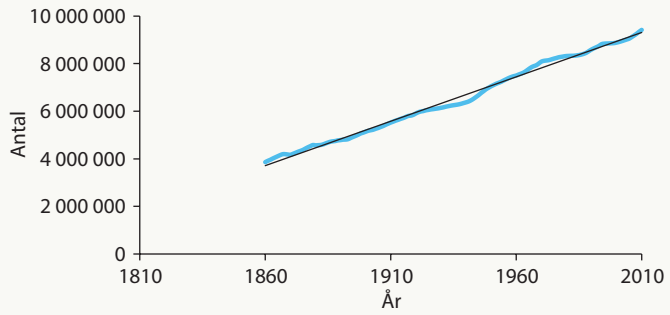

Figur 2. Befolkningstillväxt i antal personer mellan 1860 och 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Det sker en relativt stor förändring av den *genomsnittliga årliga* befolkningstillväxten mellan åren 1990 och 2012. Mellan 1990 och 1994 var den årliga tillväxten cirka 23 000 personer vilket utgör 6,5 promille. Mellan åren 1994 och 2005 var den absoluta ökningen lika stor vilket bara ger en årlig tillväxt på 2,4 promille. Däremot var den cirka 51 000 personer, 7,8 promille, mellan 2005 och 2012. Detta visas i figur 3 där kurvan för tillväxt är indelad i tre. Det är främst två tillväxtperioder, varav en pågår nu.

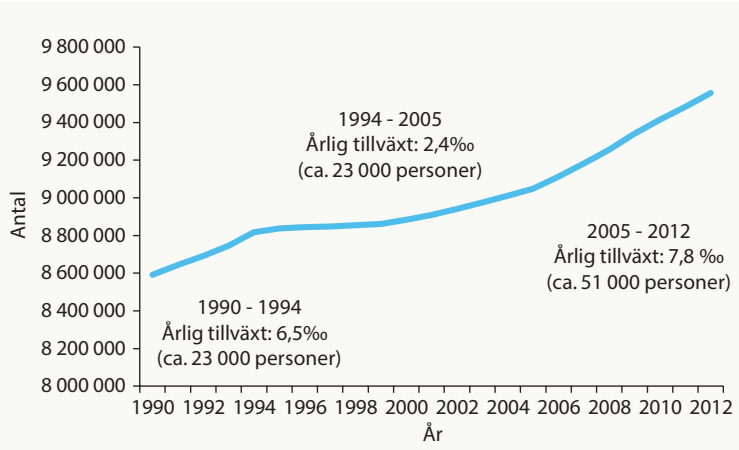

Figur 3. Befolkningstillväxt i antal personer mellan 1990 och 2012.
Källa: SCB (egen bearbetning)

1.2 Befolkningstillväxten ser olika ut i olika kommuner

Den genomsnittliga befolkningstillväxten har ökat och fördelar sig olika mellan kommunerna. Det är viktigt att poängtera att detta är en översikt och visar en del av befolkningstillväxten. För att få en exakt förklaring till orsakerna måste det göras en mer detaljerad analys.

Mellan åren 1990 och 2011 har 117 av Sveriges 288 kommuner haft en positiv befolkningstillväxt. Figur 4 visar relationen mellan befolkningstillväxten åren 1995 och 2011 (vertikala axeln) och kommunens absoluta befolkningsstorlek 1995 (horisontella axel). Kvoten mellan befolkningsstorleken 2011 och 1995 som visas på den vertikala axeln visar en tydlig avgränsning vid värdet 1. Kommuner med en kvot över 1 har upplevt en positiv befolkningstillväxt mellan de aktuella åren och, de som har en kvot under 1 har haft en minskande befolkning.

I figur 4 har vi även kategoriserat kommunerna enligt vår landsbygdsdefinition, det vill säga gles landsbygd, landsbygd, stadsområden och storstadsområden. De två första kan grupperas som landsbygd och de två sista som stad. Det syns i figuren att vissa men inte alla kommuner som vi har kategoriserat som landsbygd är relativt små och i dem har befolkningen minskat. Med undantag för Stockholm, Göteborg och Malmö ser vi också att det inte nödvändigtvis är storleken på regionen som avgör om det är en tillväxtregion eller inte. Många storstadskommuner är relativt små. Skillnaden är att storstadskommuner har en större tillgänglighet till exempelvis jobb, skolor, kultur och fritid, än vad de glesa landsbygdskommunerna har.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

Att antalet kommuner varierar mellan 288 och 290 beror på utbrytningar av kommuner. Det är Nykvarn som bröts ut ur Södertälje 1999 samt Knivsta som bröts ut ur Uppsala 2003. För att få korrekta tidsserier har dessa slagits samman igen när så har krävts. Vid presentation av data från enbart senare år så presenteras de som enskilda kommuner.

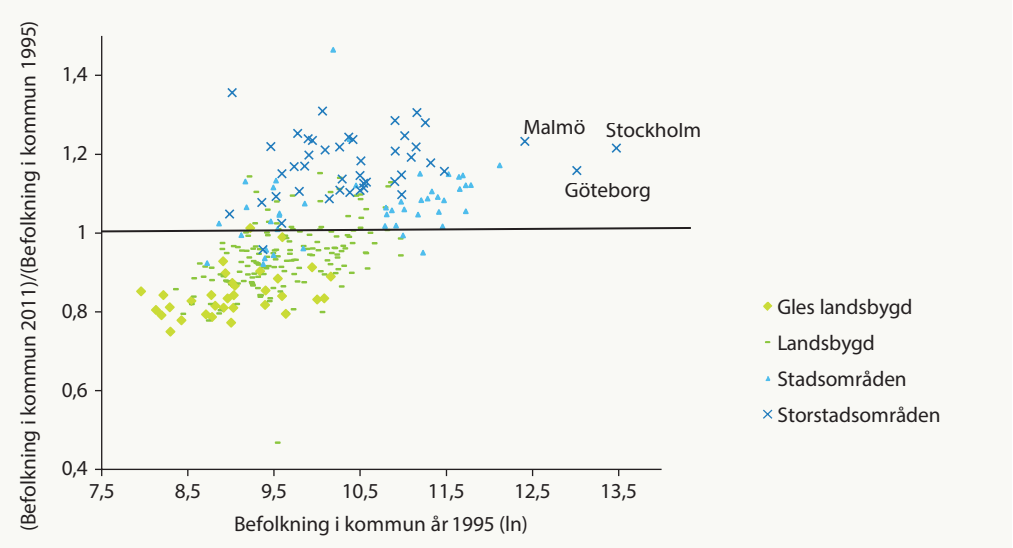

Figur 4. Relationen mellan befolkningstillväxt[a] och befolkning i Sveriges kommuner indelade efter typ av region.

[a] Variabeln på den horisontella axeln är logaritmerad. Detta är vanligt att man gör för variabler som styrs av processer som är självförstärkande. Det kan exempelvis vara att en stor kommun har en större befolkningsökning än en liten kommun för att det exempelvis föds fler barn där men också eftersom stora regioner drar till sig fler människor än de små.

Källa: SCB (egen bearbetning)

Ser man till hur dessa perioder av hög respektive låg tillväxt (som vi visade i figur 3) fördelar sig mellan de fyra regiontyperna under tidsperioden så har befolkningen ökat mest i storstadsområdena och stadsområdena. De procentuella och absoluta förändringarna visas i tabell 1. Tabellen visar även hur förändringarna har sett ut för män och kvinnor. I tabellen ser det ut som om det största skiftet av befolkning har skett mellan regiontyperna landsbygd och stadsområden. Vår landsbygdsdefinition är framtagen 2007 och det är troligt att några kommuner som skulle ha klassats som landsbygd 1990 inte klassas som landsbygd 2007. Det förklarar med all sannolikhet inte allt.

Tabell 1. Befolkningstillväxt 1990-2012: procentuell och absolut för total befolkning, kvinnor och män fördelat över de fyra regiontyperna

Regiontyper	Tillväxt %	Antal	Män %	Antal män	Kvinnor %	Antal kvinnor
Storstadsområden	1,09	746 415	1,18	396 639	1,00	349 776
Stadsområden	0,61	356 899	0,66	189 952	0,57	166 947
Landsbygd	-0,13	-81 793	-0,11	-35 896	-0,14	-45 897
Gles landsbygd	-0,84	-56 258	-0,84	-28 807	-0,83	-27 451

Källa: SCB (egen bearbetning)

Figur 5. visar hur befolkningstillväxten har sett ut för de fyra regiontyperna. Storstadsområden och stadsområden följer varandras utveckling och den stora utflyttningen ser ut att främst komma från regiontypen landsbygd.

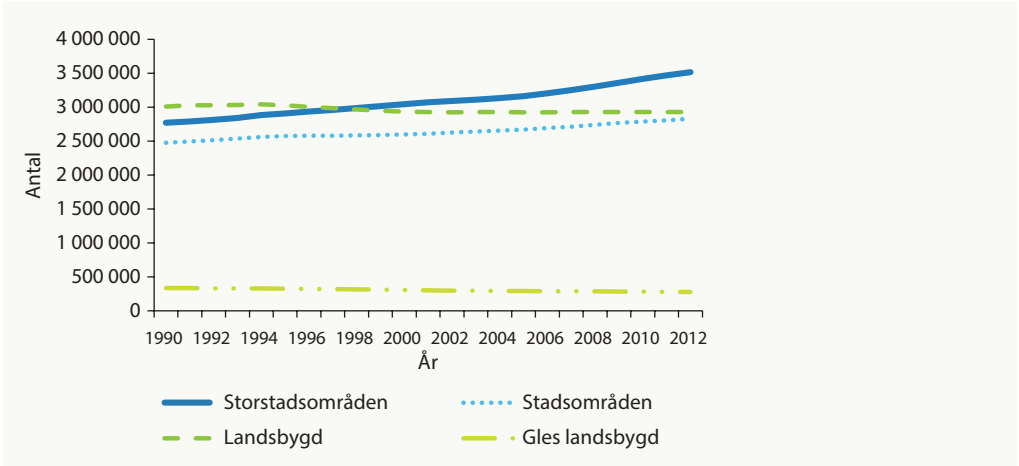

Figur 5. Befolkningstillväxt i antal personer mellan 1990 och 2012 fördelat över de fyra regiontyperna

Källa: SCB (egen bearbetning)

Figur 6 och 7 visar utvecklingen av antalet män respektive antalet kvinnor för de fyra regiontyperna samt hur de följer varandras tillväxt. Det betyder att vi inte kan se att antalet män eller antalet kvinnor har minskat eller ökat särskilt stort i någon av regiontyperna.

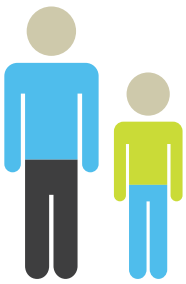

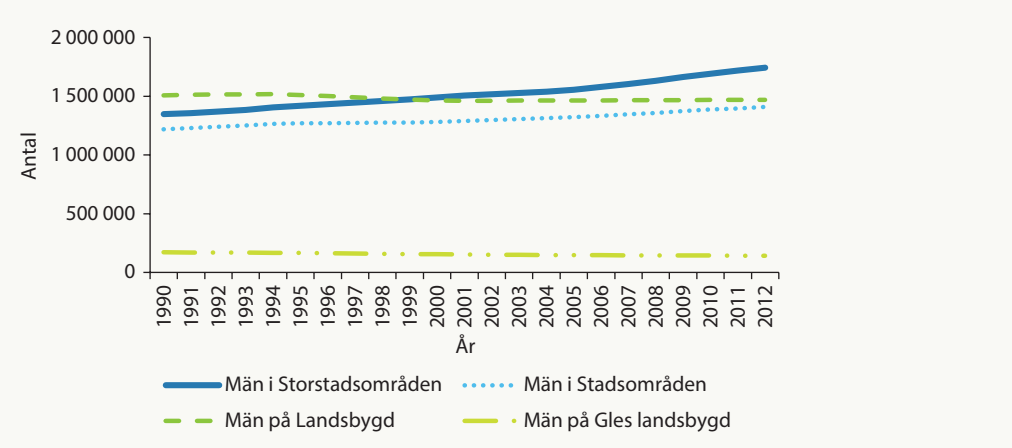

Figur 6. Befolkningstillväxt i antal personer mellan 1990 och 2012 fördelat över de fyra regiontyperna: Män
Källa: SCB (egen bearbetning)

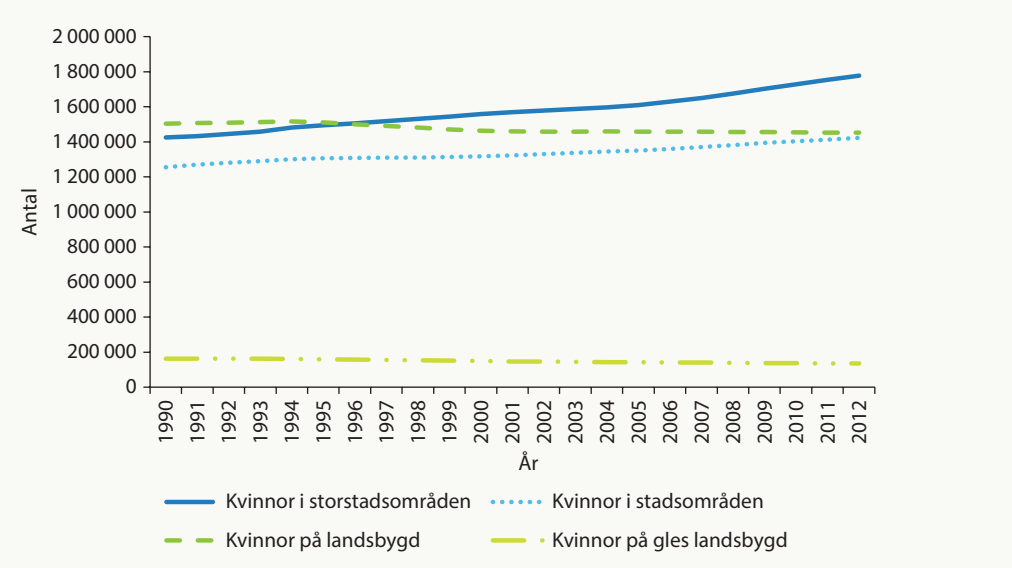

Figur 7. Befolkningstillväxt i antal personer mellan 1990 och 2012 fördelat över de fyra regiontyperna: Kvinnor
Källa: SCB (egen bearbetning)

1.2.1 Flera landsbygdskommuner har haft en positiv befolkningstillväxt

36 landsbygds- och glesa landsbygdskommuner har haft en positiv befolkningstillväxt under perioden 1995 till 2011. Tabell 2 visar den positiva tillväxten, det vill säga ett värde för kvoten som är större än 1. Många av kommunerna tillhör de stora funktionella regionerna (FA-regioner) Stockholm, Göteborg och Malmö vilket betyder att befolkningen bor inom pendlingsavstånd till de största arbetsmarknadsregionerna i Sverige. Men det finns undantag vilket syns i tabell 2. Strömstad, Nyköping, Falkenberg, Vaggeryd, Värnamo, Lidköping, Mörbylånga, Laholm, Vänersborg, Åre, Sölvesborg, Ulricehamn, Hässleholm, Tranås, Mjölby, Tanum och Piteå är alla undantag från detta. De är landsbygds- och glesa landsbygdskommuner som inte ligger nära dessa tre stora regioner utan har av ”egen kraft” ökat sin befolkning. Åre är den enda som definieras som gles landsbygd av dessa kommuner och skälen till det diskuterar vi senare i detta stycke. Landsbygdskommuner som inte är med i tabellen behöver inte nödvändigtvis ha haft en negativ tillväxt utan kan även ha haft en oförändrad befolkningsstorlek.

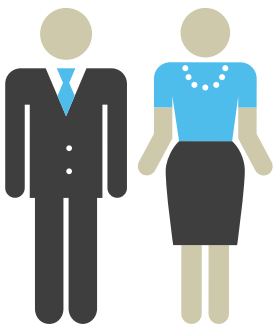

Varje kommun är en del av en funktionell region, FA-region (vissa FA-regioner består bara av en kommun). En funktionell region är en funktionell arbetsmarknadsregion, inom vilken människor kan bo och arbeta utan att behöva ägna sig åt många tidsödande resor. Det betyder att de som bor i landsbygdskommuner som tillhör exempelvis Stockholms, Göteborgs och Malmös FA-regioner kan bo på landsbygden men arbeta i en storstad.

Du kan läsa mer om funktionella regioner i avsnittet Så gjorde vi Allt om landet.

Tabell 2. De landsbygds- och glesa landsbygdskommuner som har haft en positiv befolkningstillväxt mellan 1995 och 2011 (värde på vertikal axel som är större än 1)

Namn	Befolkning i kommun 1995	Befolkningsökning 1995-2011 (%)	Regiontyp[a]	FA-region
Nynäshamn	22 786	15,19	Landsbygd	Stockholm
Trosa	10 050	14,36	Landsbygd	Stockholm
Strängnäs	28 669	14,02	Landsbygd	Stockholm
Varberg	51 902	12,86	Landsbygd	Göteborg
Norrtälje	50 295	11,83	Landsbygd	Stockholm
Eslöv	28 543	11,16	Landsbygd	Malmö
Strömstad	10 876	10,43	Landsbygd	Strömstad
Ystad	25 752	10,39	Landsbygd	Malmö
Enköping	36 453	9,77	Landsbygd	Stockholm
Sjöbo	16 571	9,49	Landsbygd	Malmö
Alingsås	34 758	9,48	Landsbygd	Göteborg
Ängelholm	36 491	8,59	Landsbygd	Malmö
Höganäs	22 854	8,07	Landsbygd	Malmö
Hörby	13 798	7,99	Landsbygd	Malmö
Nyköping	48 737	6,48	Landsbygd	Nyköping
Falkenberg	38 950	6,04	Landsbygd	Halmstad
Vaggeryd	12 425	5,92	Landsbygd	Jönköping
Värnamo	31 582	4,28	Landsbygd	Värnamo
Lidköping	36 769	3,85	Landsbygd	Lidköping
Tomelilla	12 573	2,84	Landsbygd	Malmö
Vårgårda	10 730	2,46	Landsbygd	Göteborg
Mörbylånga	13 802	2,43	Landsbygd	Kalmar
Klippan	16 351	1,53	Landsbygd	Malmö
Laholm	23 120	1,51	Landsbygd	Halmstad
Vänersborg	36 477	1,33	Landsbygd	Trollhättan
Åre	10 134	1,23	Gles landsbygd	Östersund
Sölvesborg	16 635	0,95	Landsbygd	Kristianstad
Båstad	14 098	0,94	Landsbygd	Malmö
Ulricehamn	22 793	0,89	Landsbygd	Borås
Hässleholm	49 790	0,75	Landsbygd	Kristianstad
Mark	33 583	0,62	Landsbygd	Göteborg
Tranås	18 040	0,38	Landsbygd	Tranås
Mjölby	25 979	0,36	Landsbygd	Östergötland
Örkelljunga	9 650	0,13	Landsbygd	Malmö
Tanum	12 306	0,11	Landsbygd	Strömstad
Piteå	40 923	0,05	Landsbygd	Luleå

[a] I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd finns mer information om vår landsbygdsdefinition.

Källa: SCB (egen bearbetning)

1.2.2 De största kommunerna har inte alltid den största befolkningstillväxten

Figur 4 och tabell 2 ger en möjlig fingervisning om att det inte nödvändigtvis är de största kommunerna som har den största befolkningstillväxten. Då är det även nära till hands att resonera kring *stigberoende* tillväxt som innebär att regioner/kommuner med positiv utveckling under en period också tenderar att ha en positiv utveckling de nästkommande åren. Ett sådant samband skulle kunna tolkas som att den historiska utvecklingen är betydelsefull i ett mer långsiktigt perspektiv. Figur 8 visar samvariationen, förhållandet mellan två eller flera faktorer, mellan den genomsnittliga årliga befolkningstillväxten under åren 1991-2001 och 2001-2011. I detta fall har vi tagit bort de tre storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö på grund av deras särställning i alla faktorer som berör befolkningstillväxt.

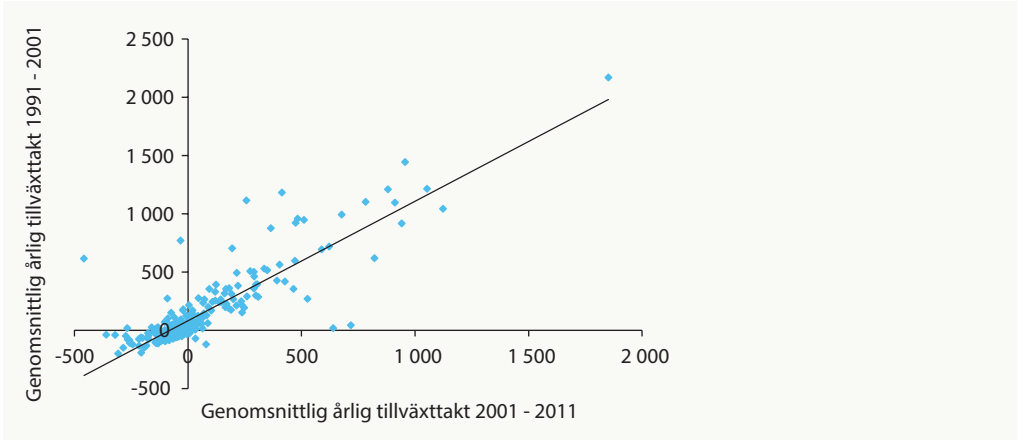

Figur 8. Samvariation mellan genomsnittlig tillväxt i folkmängd 1991-2001 och 2001-2011 i landets samtliga kommuner. Storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö är borttagna.
Källa: SCB (egen bearbetning)

I figur 8 ser vi att samvariationen mellan tillväxttakten under de två decennierna är tydligt positiv. Mönstret kan därmed peka på någon form av stigberoende där kommuner med redan hög tillväxttakt är de som faktiskt också lyckas behålla det över tid.

Ur ett landsbygdsperspektiv kan vi dra två viktiga slutsatser. Den första är att det inte nödvändigtvis är storleken på kommunen som styr dess tillväxttakt utan mer en förmåga att över tid behålla en attraktivitet som fortsatt boendealternativ. Detta kommer vi att diskutera längre fram. Den andra slutsaten är att landsbygd bör studeras som *landsbygder* och inte se lands- och glesbygdskommuner som en homogen grupp. För att förstå vilka faktorer som är avgörande behöver vi titta på fler perspektiv som exempelvis demografisk struktur, migrationsmönster, segregation och sysselsättning men även perspektiv som kommunala skattesatser, turism och utvecklingen på fastighetsmarknaden.

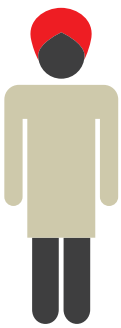

2 Vem bor på landsbygden och var?

- I åldrarna 19–25 flyttar många till städerna eftersom att det är där som högskolor och universitet finns.
- Det flyttar inte in lika många unga vuxna till den glest befolkade landsbygden som det flyttar ut
- Den största skillnaden i befolkningsutveckling mellan kvinnor och män finns i stadsområden och storstadsområden där antalet män har ökat snabbare än kvinnor mellan åren 1995 och 2011.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

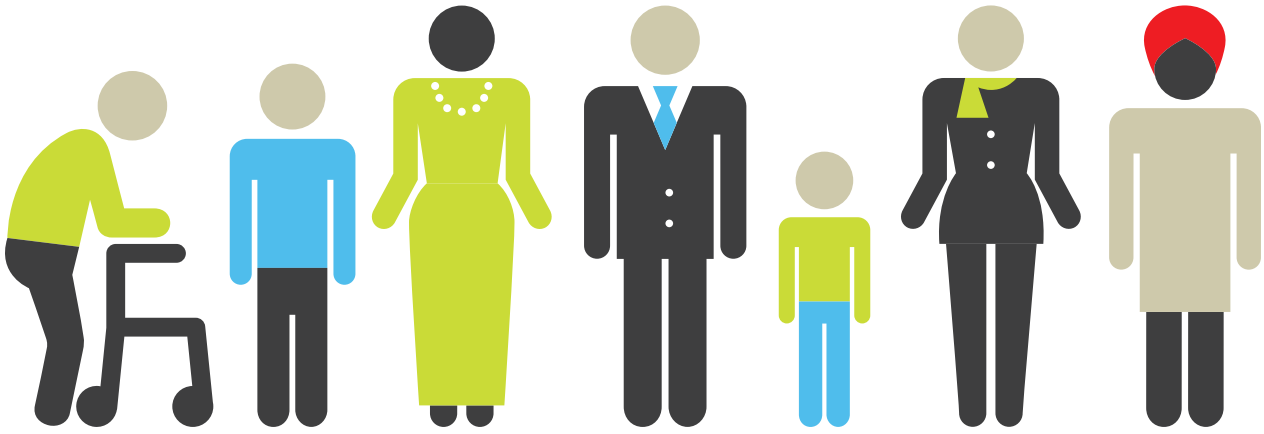

2.1 Unga vuxna flyttar mer än andra

Befolkningens förändring är summan av nettoinvandring (invandring minus utvandring) från andra länder, födelsenetto (födda minus döda), samt nettomigration (inflyttning minus utflyttning) mellan kommuner inom Sverige. Den migration som sker inom landet, det vill säga mellan kommuner i detta fall, kan vara av stor fördel eller stor nackdel för regioner. Det är väl visat flera gånger att sådan inter-regional migration skiljer sig mellan kön, ålder men även mellan utbildningsnivåer och yrkesgrupper.

Figur 9 visar relationen mellan ålder och nationell migration, flyttningar för att byta bostadsort, för alla individer över en livscykel och visar skillnaderna i migrationsmönster över en livstid. Den vertikala axeln visar den nationella migrationen och den horisontella axeln visar åldern hos individerna. Topparna b och c som är markerade i figuren är medianåldern för inträdet på arbetsmarknaden respektive medianåldern för pensionering. Migrationen är låg i väldigt unga åldrar men ökar gradvis till åldern då ungdomar flyttar hemifrån. Toppen a ger en indikation på att hushåll generellt ser det som svårare att flytta efter att barnen har börjat skolan. Migration som är relaterad till sysselsättning ökar också generellt över en livscykel, men takten minskar när individer blir äldre. Människor tenderar att vara mer öppna för att flytta tidigt i karriären och att rörligheten minskar över tid.[1] Figur 9 visar att de stora migrationsrörelserna sker i åldern 20-30 år.

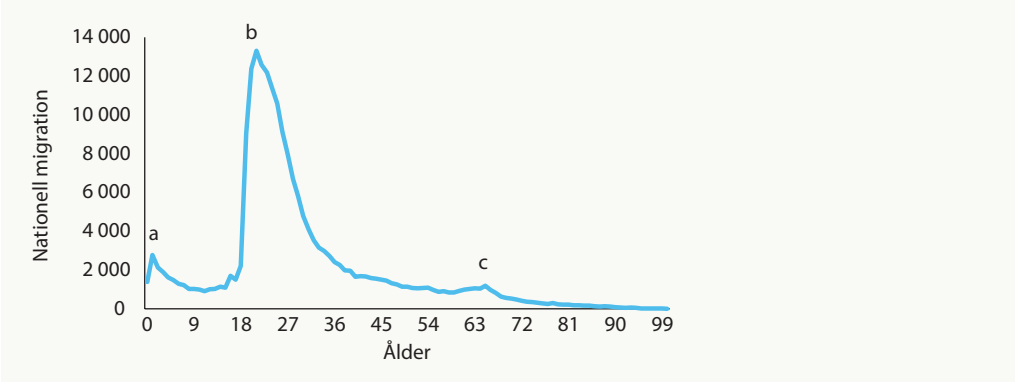

Figur 9. Relationen mellan antalet personer som flyttar mellan kommuner (nationell migration, M(t)) och ålder, år 2010.

Källa: SCB (egen bearbetning)

Den demografiska utvecklingen är starkt kopplad till att människor är benägna att flytta mellan olika kommuntyper. Det finns en rad olika skäl till att människor väljer att byta boendekommun. Skälen skiljer sig mellan åldersgrupper, yrkeskategorier och utbildningsnivåer. Som figur 9 visar så är, generellt sett, människor mer benägna att flytta innan de bildar familj. Det finns också studier som visar att man flyttar även efter pensionsåldern. Möjligheten för kommuner att locka till sig personer i arbetsför ålder i allmänhet och personer med högre utbildning i synnerhet, är en viktig aspekt för långsiktig tillväxt. Tabell 3 ger en bild av hur personer flyttade under 2011. Kategorin okänd finns med eftersom när färre än fem personer har flyttat till en kommun från en annan så summeras de till en och samma grupp för varje utflyttningskommun. Vi kan därför inte se exakt var de har flyttat, bara vilken kommun de har flyttat ifrån.

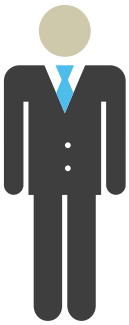

1 Topel and Ward (1988) visar att en typisk arbetare i USA byter arbetsgivare omkring sex gånger under de första tio arbetsverksamma åren. Andersson and Thulin (2008) visar liknande reultat för Sverige där den genomsnittliga mobiliteten i åldrarna 16 till 24 är omkring 25 procent medan den är omkring fem procent i åldrarna 55 till 64.

De flesta personerna flyttar från en storstadskommun till en annan storstadskommun, exempelvis från Malmö till Stockholm. Det är betydligt färre som flyttar från storstadsområden till någon av de andra regiontyperna. Vad som går att urskilja i tabell 3 är 965 personer som flyttat från en kommun som kategoriseras som storstadsområde till en gles landsbygdskommun. Vad vi inte kan se är om kategorin okänd faktiskt innehåller landsbygdskommuner eller glesa landsbygdskommuner. Tabell 3 visar antalet personer som 2011 flyttade från en kommun till en annan, summerat över vilken regiontyp utflyttningskommunen respektive inflyttningskommunen tillhör.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

De flesta personerna flyttar från en storstadskommun till en annan storstadskommun, exempelvis från Malmö till Stockholm. Det är betydligt färre som flyttar från storstadsområden till någon av de andra regiontyperna.

Tabell 3. Antalet personer som flyttade från en kommun till en annan[a], år 2011

Typ av utflyttningskommun	Typ av inflyttningskommun	Antal personer
Storstadsområden	Storstadsområden	126 924
Storstadsområden	Stadsområden	37 090
Storstadsområden	Landsbygd	24 293
Storstadsområden	Gles Landsbygd	965
Storstadsområden	Okänd	7 340
Stadsområden	Storstadsområden	30 220
Stadsområden	Stadsområden	35 712
Stadsområden	Landsbygd	40 958
Stadsområden	Gles Landsbygd	4 648
Stadsområden	Okänd	8 504
Landsbygd	Storstadsområden	22 684
Landsbygd	Stadsområden	33 938
Landsbygd	Landsbygd	32 398
Landsbygd	Gles Landsbygd	1 730
Landsbygd	Okänd	22 608
Gles Landsbygd	Storstadsområden	751
Gles Landsbygd	Stadsområden	3 200
Gles Landsbygd	Landsbygd	1 212
Gles Landsbygd	Gles Landsbygd	1 468
Gles Landsbygd	Okänd	2 998
Summa		**439 641**

Kategorin okänd finns eftersom när färre än fem personer flyttat från en kommun till en annan kommun summeras de till en enda stor grupp.

[a] Detta belyser flyttmönster enbart under 2011 för att få en mer precis bild av hur individer byter boendeort. Om man ser till ett längre tidsperspektiv uppstår problemet att individer byter ort flera gånger. Flyttmönstret i generella drag har varit detsamma de senaste två decennierna[2].

Källa: rAps, SCB (egen bearbetning)

2.1.1 Högutbildade personer söker sig ofta till städerna

Urbaniseringstrenden är tydlig i de högutbildades flyttmönster, vilket visar att den högutbildade arbetskraften efterfrågar en arbetsmarknad där det finns många jobb och framförallt olika typer av jobb. Att personer i arbetsför ålder och i synnerhet den högutbildade arbetskraften söker sig till de större städerna bidrar till att befolknings- och köpkraftsunderlaget för privat och offentlig service kan utarmas i andra regioner.

2 SCB (2003)

Det kan i sin tur minska attraktionskraften för inflyttning till glest befolkade regioner. Utveckling av befolkning, arbetstillfällen och service är krafter som förstärker varandra. Tabell 4 visar inflyttning av högutbildade (personer med minst tre års eftergymnasial utbildning) personer till de fyra regiontyperna.

Tabell 4. Andel inflyttare med hög utbildning år 2008, procent

Typ av inflyttningskommun	Andel inflyttare 2008 med hög utbildning(%)
Gles landsbygd	2,55
Landsbygd	2,59
Stadsområden	31,86
Storstadsområden	39,73

Källa: rAps, SCB (egen bearbetning)

För de av Sveriges landsbygder som har negativ nettomigration består problemet ofta av att ungdomar flyttar för exempelvis studier i andra kommuner för att sedan inte flytta tillbaka igen. Figur 10 visar en spegelbild av figur 9 men är uppdelad på åldersgrupper och regiontyperna. Den visar att flyttnettot framförallt är till nackdel för den glest befolkade landsbygden i de åldrar som söker sig till högre utbildning (topp b) i figur 9. I åldersgruppen 19-25 flyttar många till stadsregioner och det gör de just på grund av att det är där som högskolor och universitet ofta finns. Men det är även på grund av att arbetsmarknaden är större, det vill säga att det finns ett större utbud och en större variation av arbetstillfällen.

Om du vill veta mer om utbildning och utbildningsnivåer så läs även avsnittet Allt om sysselsättning på landsbygden.

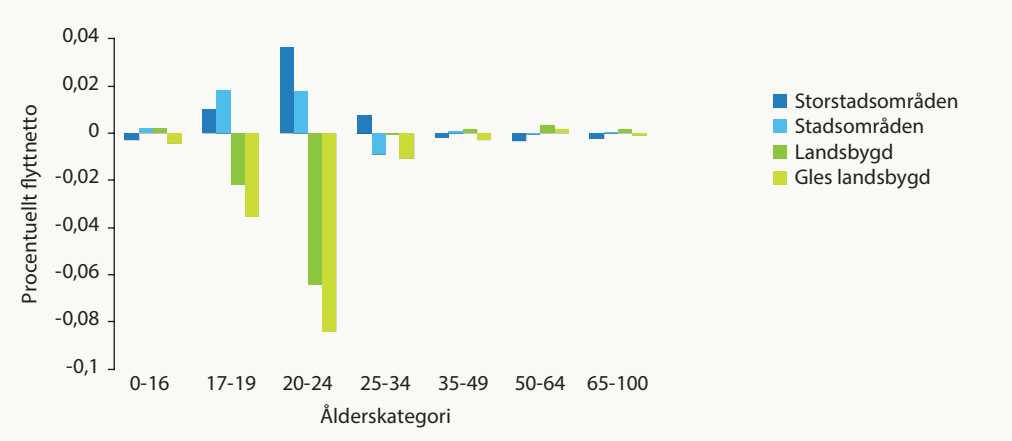

Figur 10. Migrationsflöden fördelat över åldersgrupperna (0-16), (17-19), (20-24), (25-34), (35-49), (50-64) och (65-100) mellan de olika regionstyperna storstadsområden, stadsområden, landsbygd och gles landsbygd 1997-2006.
Källa: Jordbruksverket (2009)

En av följderna av de rörelser som visas i figurerna 9 och 10 är skillnader i befolkningstillväxt mellan de olika regiontyperna. Befolkningstillväxten påverkas naturligtvis inte enbart av att människor flyttar inom Sverige utan även av antalet födda och döda. Trots komplexiteten så kan vi i figur 11 se att migrationen kan ha olika genomslag i de olika regiontyperna.

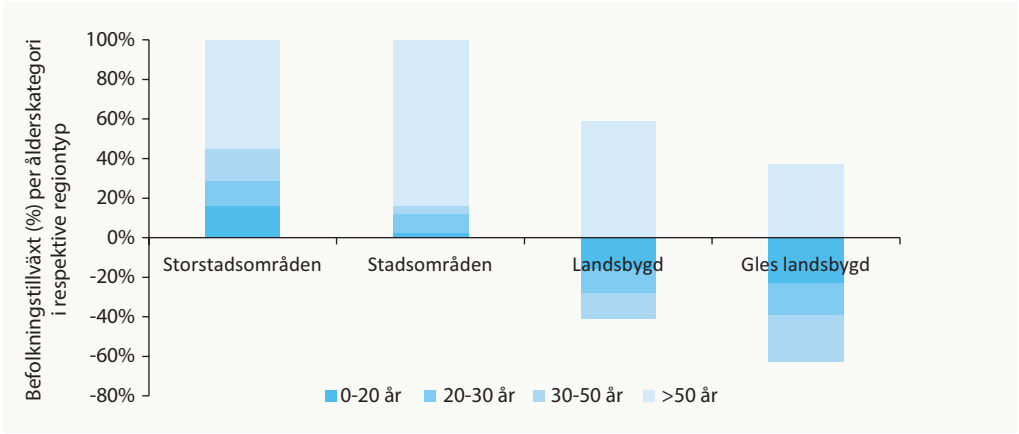

Figur 11. Befolkningstillväxt (%) mellan 1995 och 2011 fördelat över åldersgrupper för respektive regiontyp
Källa: SCB (egen bearbetning)

I figur 11 ser man att befolkningen har ökat för storstads- och stadsområden och det gäller oavsett ålderskategori. Dessa två typer av regioner kan grupperas som *stad* och skiljer sig från de två andra som tillsammans kan grupperas som *landsbygd*. För de regiontyperna som omfattar Sveriges landsbygd ser bilden av befolkningstillväxten alltså något annorlunda ut. Befolkningen som är över 50 år har ökat samtidigt som de övriga ålderskategorierna 0-20, 20-30 och 30-50 faktiskt har minskat. Därmed kan vi dra paralleller till den nationella in- och utflyttningen.

I kapitel 8 "Så här definierar vi landsbygd" kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

2.2 Fler män än kvinnor i städerna

Den största skillnaden i befolkningsutveckling med avseende på kvinnor respektive män tycks ha skett i kommuner som kategoriseras som stad. Andelen män har procentuellt ökat mer än kvinnor i städer.

Ytterligare ett perspektiv på befolkningstillväxten är att belysa skillnader mellan kvinnor och män. Figur 12 visar befolkningsutvecklingen från 1995 till 2011 för kvinnor och män för de olika regiontyperna. Den heldragna tjockare linjen visar Sveriges totala befolkning. Den största skillnaden i befolkningsutveckling med avseende på kvinnor respektive män tycks ha skett i kommuner som kategoriseras som stad. Andelen män har procentuellt ökat mer än kvinnor i städer. En viss del av denna marginella skillnad kan sannolikt bero på internationell migration där män har varit fler än kvinnor. Figur 12 visar den indexerade, det vill säga den procentuella förändringen från ett och samma basår vilket i detta fall är 1995. I den räknas inte asylsökande vilket också kan ha betydelse för utvecklingen av kvinnor och män i städer och på landsbygden. Statistiska centralbyrån (SCB) publicerade år 2010 en integrationsrapport[3] där de understryker att invandring över tid förändrar sig i termer av avsändarland men även vilka kommuner som är mottagare.

3 SCB (2010)

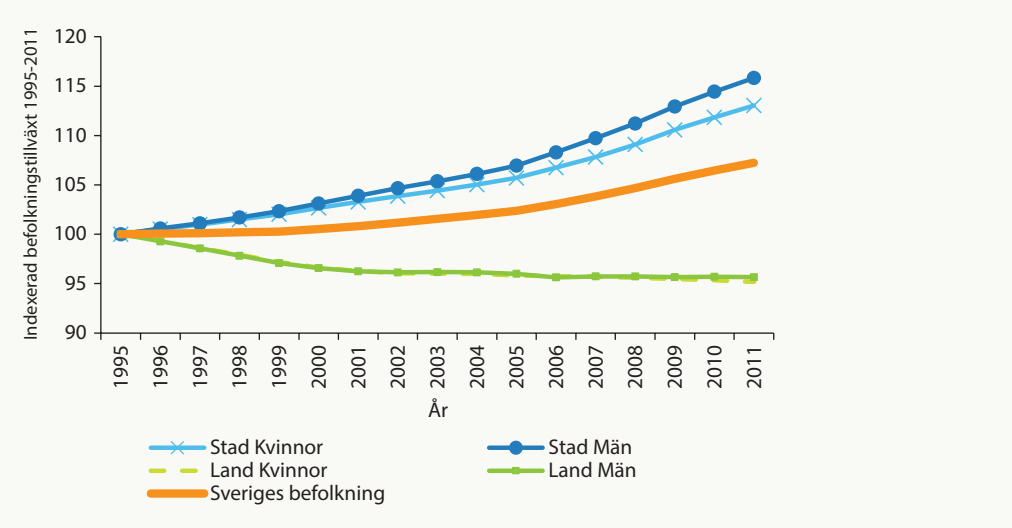

Figur 12. Befolkningsutveckling 1995-2011 för kvinnor och män för respektive regiontyp (Indexerad serie med basår 1995.)

Källa: SCB (egen bearbetning)

2.2.1 Nyinflyttade invandrare på landsbygden är äldre än de i staden

Under senare tid har många kommit till Sverige kommit som flyktingar eller asylsökande. De har i stor utsträckning hamnat i storstadsområdena. Detta skiljer sig markant från invandringen till Sverige under 1950- och 60-talen. Den präglades av arbetskraftsinvandrare som ofta bosatte sig i mindre bruksorter med industrier där de snabbt började arbeta. Med särskilt fokus på 2000-talets internationella migration till Sverige så visar SCB i en rapport att den utrikes födda befolkningen generellt är yngre än den inrikes födda[4]. Den typiske immigranten är omkring 30 år när hon eller han invandrar. Det är även så att det är få barn som invandrar vilket för med sig att det är en låg andel av utrikes födda i de yngsta åldrarna. Samma mönster gäller generellt för alla typer av orter i Sverige, men det är ändå en tendens att de invandrare som bosätter sig i mindre regioner är något äldre än de som bosätter sig i större regioner och storstäder. Figur 11 visar att gruppen som är födda i Sverige har samma tendens.

2.3 Att unga flyttar från landsbygden behöver inte vara ett problem

Att den yngre delen av landsbygdsbefolkningen flyttar iväg för att exempelvis studera på annan ort behöver inte nödvändigtvis vara ett problem för kommuner. Inte så länge de har förmågan att attrahera tillbaka den högutbildade arbetskraften. Figurerna 13 och 14 visar andelen av befolkningen i åldrarna 25-34 respektive andelen av befolkningen som har en eftergymnasial utbildning som är tre år eller längre (högutbildade). De två figurerna visar att högutbildade är i större grad representerade i områdena kring storstäderna men självklart även kring de stora universitetsstäderna. Figur 13 kan även kompletteras med figur 15 som visar att andelen personer som är 65 år eller äldre visar det motsatta.

4 SCB (2010)

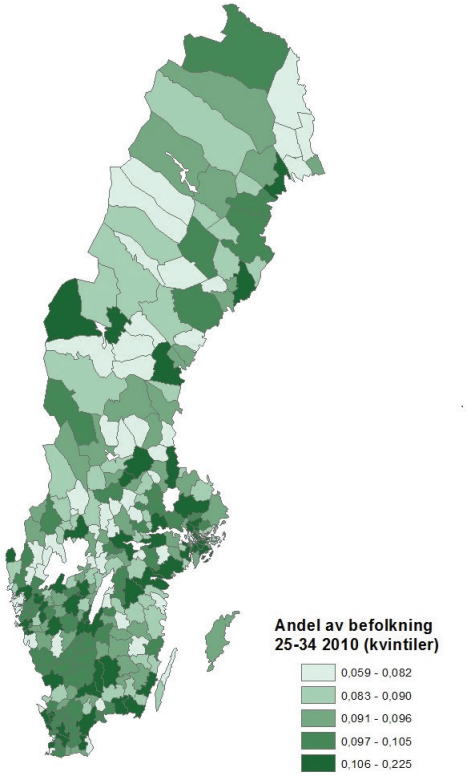

Figur 13. Andel av befolkning per kommun som är i åldrarna 25 till 34, år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

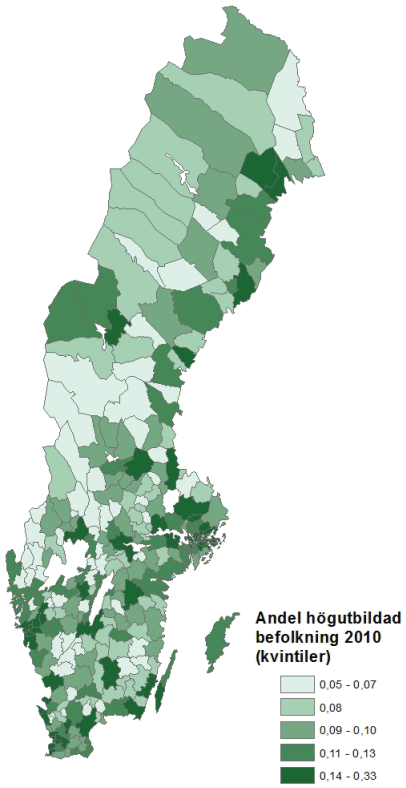

Figur 14. Andel av befolkningen i varje kommun som har en eftergymnasial utbildning som är tre år eller längre, år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Ett vanligt sätt att avbilda fördelningen av en variabel är att dela upp observationerna i tio grupper (deciler) med lika många observationer i varje grupp. Ibland används en indelning i fem grupper (kvintiler).

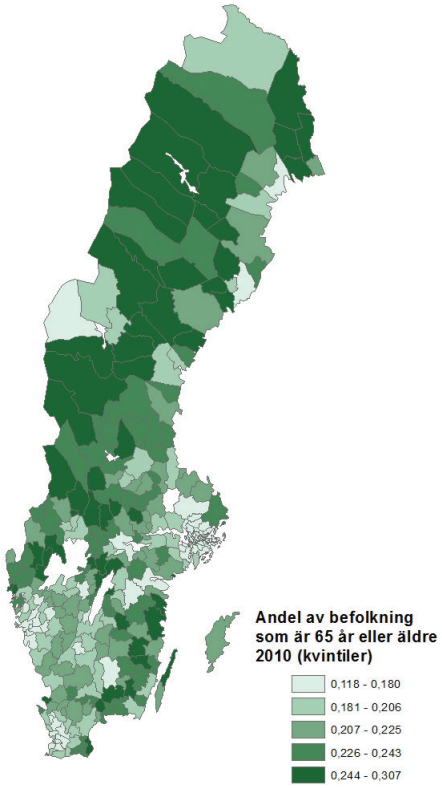

Figur 15. Andel av kommunens befolkning som är 65 år eller äldre, år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Det finns en rad attribut som är särskilt attraktiva för den yngre delen av befolkningen i allmänhet och den högutbildade delen av befolkningen i synnerhet. Dessa attribut är i stor utsträckning kopplade till större städer, dess variation och täthet. Detta lockar till sig arbetskraft vilket betyder att många väljer att inte flytta tillbaka till landsbygdskommuner, efter examen. Stadsområden erbjuder koncentrationer av arbetsplatser med goda matchningsmöjligheter åtminstone inom ett rimligt pendlingsavstånd. Stadsområden innebär även en bättre tillgänglighet till ett rikt och varierat utbud av produkter, tjänster, service och upplevelser. Det fungerar till hög grad också som attraktionsfaktorer.

2.3.1 Fler flyttar från landsbygden än till landsbygden

Om man grupperar all landsbygd finns det därmed inte en motsvarande volym av inflyttning till den glest befolkade landsbygden som uppväger utflyttningsströmmen bland unga vuxna. I detta sammanhang spelar tillgänglighet en stor roll. I de fall där landsbygdskommuner har en relativt god tillgänglighet till de regioner med större städer finns möjligheter till pendling. Då kan personer bo på landsbygden men dra nytta av attributen i städerna. För den äldre delen av befolkningen, äldre än 64 år, är skillnaderna i flyttmönster mindre omfattande och utvecklingen är i hög grad kopplad till olika platser. Täthet och tillgänglighet kan visas på olika sätt men ett av dem är att titta på antal invånare per kvadratkilometer. Detta visas i figur 16 och det är tydligt att befolkningsdensiteten är högst i storstäderna med omnejd.

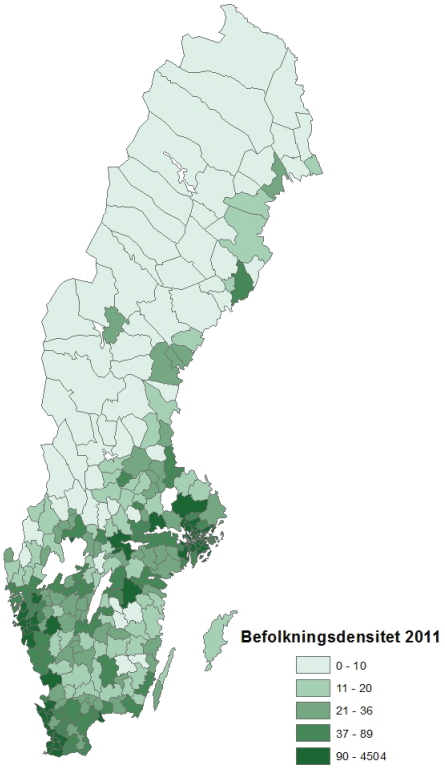

Figur 16. Befolkning per kvadratkilometer, år 2011.
Källa: SCB (egen bearbetning)

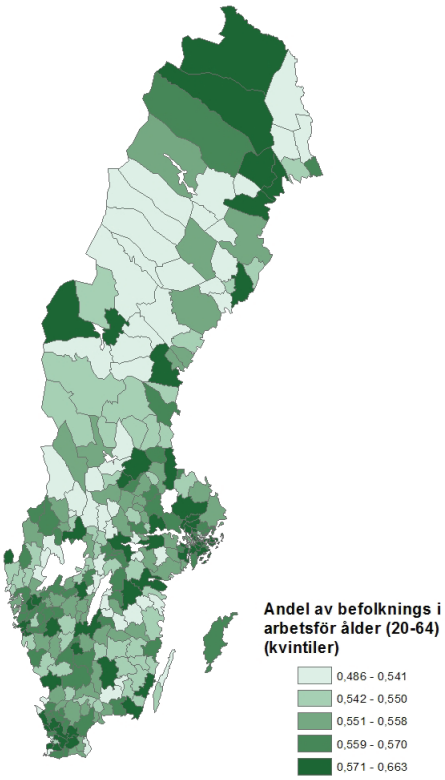

Figur 17. Andel av kommunens befolkning som är i arbetsför ålder 20-64 år, 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

3 Mångfald – möjlighet för landsbygdskommuner?

- Gles landsbygd är den regiontyp som har lägst andel utrikes födda samt befolkning med utländskt medborgarskap. Det är även den regiontyp som har haft starkast tillväxt av båda dessa grupper mellan åren 1995 och 2011.
- Stadsområden och storstadsområden är de kommuner med störst segregation. Sysselsättningsgraden för utrikes födda är hög i de flesta landsbygdskommuner och i glesbygdskommuner.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

3.1 Den utrikes födda befolkningen ökar på landsbygden

Generellt är andelen utrikes födda större i städerna än på landsbygden och detta är väl etablerat i nationella rapporter men även i internationell literatur.[5] Skälen till detta är många och kan ses ur fler aspekter. Figur 18 visar att storstäderna har relativt stora andelar utrikes födda men vad den främst visar är att andelen utrikes födda är koncentrerade i kommunerna i södra Sverige. Undantagen är kommunerna i de nordostliga delarna av Sverige vilket kan ha den naturliga förklaringen att de gränsar mot Finland.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

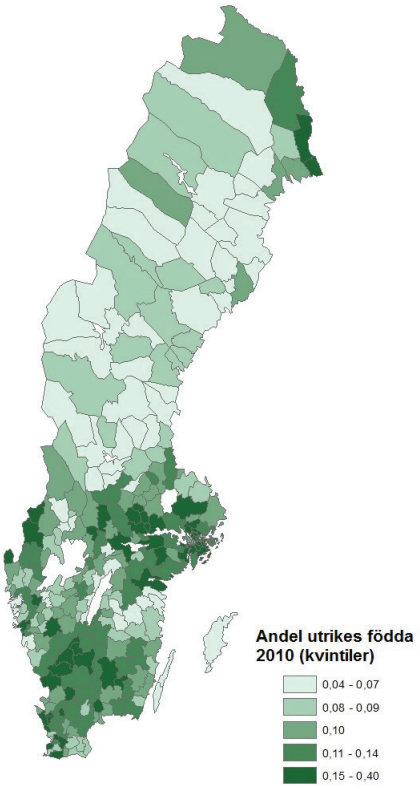

Figur 18. Andel av kommunens befolkning som är född i annat land än Sverige, år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Tabell 5 visar hur de utrikes födda personerna i Sverige är fördelade över de olika regiontyperna. Kommuner som kategoriseras som storstadsområden har absolut störst andel utrikes födda. Skillnaden mellan de övriga tre regiontyperna är inte särskilt stor. Däremot ser tillväxtmönstret sedan mitten av 1990-talet annorlunda ut. Visserligen var antalet utrikes födda relativt lågt år 1995 på den glesa landsbygden men ökningen har varit mer än 60 procent fram till år 2011. Det är betydligt mer än de övriga tre regiontyperna. För landsbygden kan detta vara ett viktigt verktyg i att trygga befolkningstillväxten. I tabell 5 visas även de tio kommuner som har störst andel utrikes födda i respektive regiontyp. Många av kommunerna med störst andel utrikes födda i landsbygd och gles landsbygd är kommuner som har gräns till Finland men även Norge. Det visar på vikten av geografisk närhet för en viss typ av internationell migration.

5 SCB (2010)

Tabell 5. Utrikes födda personer, antal och andel år 1995 och 2011 samt procentuell tillväxt.

	Antal utrikes födda personer 1995	Andel av total befolkning1995 (%)	Antal utrikes födda personer 2011	Andel av total befolkning 2011 (%)	Tillväxt 1995-2011 (%)
Storstadsområden	462 318	15,84	736745	21,19	33,74
De tio kommuner med störst andel utrikes födda 2011 i Storstadsområden*	Botkyrka, Södertälje, Malmö, Burlöv, Huddinge, Sundbyberg, Solna, Landskrona, Sigtuna, Upplands-Väsby				
Stadsområden	242 548	8,79	374739	12,4	41,70
De tio kommuner med störst andel utrikes födda 2011 i Stadsområden*	Eskilstuna, Helsingborg, Bjuv, Åstorp, Borås, Västerås, Trollhättan, Uppsala, Norrköping, Örebro				
Landsbygd	216 079	7,16	294741	10,1	41,08
De tio kommuner med störst andel utrikes födda 2011 i Landsbygd*	Haparanda, Eda, Strömstad, Gnosjö, Fagerstad, Perstorp, Olofström, Surahammar, Årjäng, Hallstahammar				
Gles landsbygd	15 078	4,63	21071	7,55	63,03
De tio kommuner med störst andel utrikes födda 2011 i Gles landsbygd*	Övertorneå, Pajala, Sorsele, Torsby, Kiruna, Arjeplog, Bräcke, Malung, Jokkmokk, Strömsund				

*Kommunerna ligger i kronologisk ordning från den kommun i regiontypen med högst andel till den kommun med lägst andel.

Källa: rAps, SCB (egen bearbetning)

Bilden för andelen utrikes födda kan med fördel nyanseras med hjälp av tabell 6 som visar fördelningen av personer med utländskt medborgarskap (vilket inte är detsamma som utrikes födda). Den procentuella ökningen har varit ännu högre för den glesa landsbygden. Storstadsområden och stadsområden har flest antal och störst andel personer med utländskt medborgarskap 1995 likväl som 2011 och de glesa landsbygds-kommunerna har minst antal och andel. Tillväxten av antal personer med utländskt medborgarskap har därmed ökat mest på båda typer av landsbygd.

Tabell 6. Personer med utländskt medborgarskap, antal och andel 1995 respektive 2011 samt procentuell tillväxt.

	Antal personer med utländskt medborgarskap 1995	Andel av total befolkning 1995 (%)	Antal personer med utländskt medborgarskap 2011	Andel av total befolkning 2011 (%)	Tillväxt andel utl.medborgare 1995-2011(%)
Storstadsområden	268 414	9,20	331 753	9,54	3,73
Stadsområden	147 448	5,34	178 684	5,94	11,14
Landsbygd	121 426	4,02	145 700	5,00	24,10
Gles landsbygd	8 109	2,49	13 462	4,82	93,67

Källa: SCB (egen bearbetning)

Andelen utrikes födda och andelen personer med utländskt medborgarskap, som visas i figur 18 och i tabellerna 5 och 6 visar bara fördelningen per kommun och/eller regiontyp. Däremot visar de inte om kommunerna karakteriseras av god integration eller hög segregation.

3.2 Segregationen är hög i stads- och storstadskommuner

Problemet med ökande segregation brukar ofta tillskrivas de tre storstadsregionerna. Tabell 7 visar de tio kommuner med högst segregation mätt med olikhetsindex och/eller isoleringsindex (de båda indexen beskrivs mer ingående nedanför tabellen). Ingen av landsbygdskommunerna har något av de högsta värdena för segregation.

Tabell 7. De tio kommuner med högst segregation mätt som olikhetsindex och isoleringsindex.

Kommun	Typ*	Olikhetsindex**	Kommun	Typ*	Isoleringsindex***
Trollhättan	S	0,4277	Botkyrka	ST	0,3785
Karlskrona	S	0,3999	Malmö	ST	0,3542
Kristianstad	S	0,3585	Södertälje	ST	0,3410
Linköping	S	0,3415	Huddinge	ST	0,3107
Göteborg	ST	0,3151	Göteborg	ST	0,3048
Jönköping	S	0,3086	Stockholm	ST	0,2768
Lidköping	S	0,3071	Trollhättan	S	0,2746
Halmstad	S	0,3013	Landskrona	ST	0,2724
Örebro	S	0,2875	Sigtuna	ST	0,3785
Huddinge	ST	0,2760	Upplands-Väsby	ST	0,3542

*ST= storstadskommun, S= stadskommun, L= landsbygd, GL= gles landsbygd

** Olikhetsindex mäter hur jämnt fördelat en minoritet är i en region. Det sträcker sig mellan 0 och 1 där 0 är minsta möjliga segregation och 1 är största möjliga segregation.

*** Isoleringsindex tar hänsyn till minoritetsgruppens relativa storlek och mäter i vilken utsträckning utrikes födda möte andra utrikes födda personer. Indexet går mellan 0 och 1. Är värdet 0 är sannolikheten mycket god för att dessa individer ska mötas i vardagen.

Källa: SCB, bearbetning Sofia Wixe och Lars Pettersson, Internationella handelshögskolan, Jönköping

I relation till mätningar av segregation är det viktigt att poängtera att nivåskillnader mellan kommuner ska tolkas med försiktighet. Detta eftersom indexen är relativt känsliga för skillnader i storlek på delområden i respektive kommun. Därutöver finns det en rad strukturella skillnader mellan stad och land som påverkar risken för segregation. Det gör att vi kan säga mycket lite om orsak och verkan. En sådan viktigt skillnad är att det i stadsmiljöer finns stora bostadsområden med många bostäder på relativt liten yta vilket ger en ökad risk för hög segregation. På landsbygden finns inte dessa typer av bostadsområden vilket gör att minoritetsgrupper ”tvingas” till en större spridning i deras val av bostäder. Det är viktigt att poängtera att siffrorna bör tolkas med försiktighet i och med hur dessa index är uppbyggda. Att landsbygdskommuner inte är särskilt representerade bland kommunerna med högst segregation behöver inte det betyda att det inte finns problem ur detta perspektiv.

Segregation kan mätas på olika sätt beroende på vad som ska mätas och vilket syfte mätningen har. Massey och Denton (1988) rekommenderar att använda två typer av index. Det första är för att mäta hur jämt fördelad en minoritet är i en region och kan benämnas som *olikhetsindex* (dissimilarity). Den andra är för att mäta exponering och benämns som ett *isoleringsindex* (isolation).

Segregation är främst definierat som boendesegregation vilket betyder att fördelningen av människor beräknas på var de bor. I detta syfte delas den totala arbetsföra befolkningen (20-64) in i två grupper: utrikes födda (minoritetsgruppen) samt de som är födda i Sverige. Baserat på dessa två grupper kan man sedan beräkna två segregationsindex. Båda index beräknas på kommunal nivå men använder data för församlingar. I de fall där det enbart finns en församling per kommun kan inte segregationsindex beräknas.

Olikhetsindex är det vanligaste att använda för att mäta hur utrikes födda och icke-utrikes födda är fördelade över församlingar i en kommun. En jämnare fördelning av utrikes födda, i relation till var inrikes födda bor, innebär en lägre segregation. Ett sådant olikhetsindex, *D* beräknas som i ekvation 1.

$$D=\sum_{i=1}^{n}\left|\frac{x_i}{X}-\frac{y_i}{Y}\right|$$

I ekvationen är x_i antalet utrikes födda i församling i. X är antalet utrikes födda i respektive kommun, y_i är antalet inrikes födda i församling i och Y är motsvarande antal i kommunen n är antalet församlingar i en kommun. D mäter proportionen utrikes födda som behöver flytta till en annan församling för att det ska bli en perfekt fördelning över kommunen. Det betyder att D sträcker sig mellan 0 och 1 där 0 visar minsta möjliga segregation och 1 visar största möjliga segregation.

Det andra måttet, isoleringsindex, mäter istället i vilken utsträckning utrikes födda möter andra personer som också är utrikes födda. Skillnaden mot olikhetsindex är att det för isoleringsindex även tas hänsyn till minoritetsgruppens relativa storlek. Om minoritetsgruppen är relativt liten är sannolikheten att en utlandsfödd möter en annan utlandsfödd låg även om de skulle vara jämt fördelade över församlingar i en kommun. Isoleringsindex I kan därmed uttryckas som i ekvation 2 med samma definitioner som i ekvation1.

$$I=\sum_{i=1}^{n}\left[\left(\frac{x_i}{X}\right)\left(\frac{x_i}{x_i+y_i}\right)\right]$$

3.3 Det finns sysselsättningsmöjligheter för utrikes födda på landsbygden

Sysselsättningsgrad är en variabel som kan illustrera till vilken grad utlandsfödda faktiskt är integrerade i arbetslivet. I detalj visar det hur stor andel av den arbetsföra delen av den utrikes födda befolkningen mellan 20-64 år som är sysselsätta. Enbart genom att titta på figur 19 ser fördelningen av sysselsatta utrikes födda inte ut att vara enbart associerad till de största städerna. Förvärvsgraden hos de utrikes födda är relativt hög i majoriteten av landsbygdskommunerna och särskilt i glesbygdskommunerna. Det är viktigt att poängtera att förklaringen till detta inte går att utläsa genom att bara titta på figur 19 utan kräver ytterligare analyser. En förklaring till hög förvärvsgrad i en kommun kan vara att det finns ett stort utbud av jobb och god integration. En annan förklaring kan vara att de som inte får någon sysselsättning väljer att flytta därifrån.

Du kan läsa mer om sysselsättning i avsnittet Allt om sysselsättning på landsbygden.

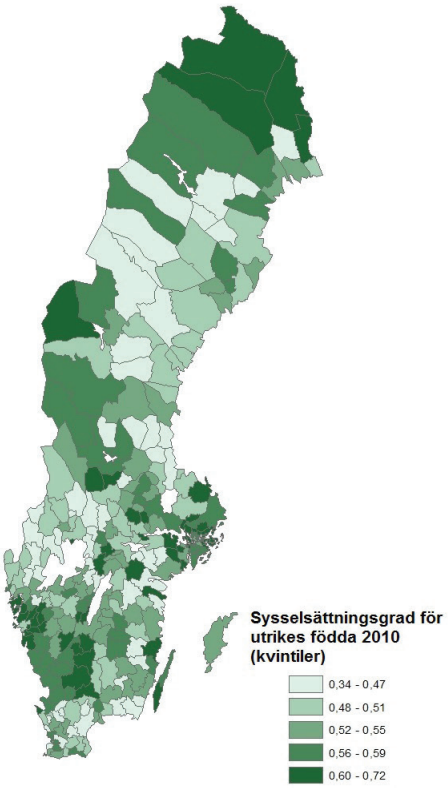

Figur 19. Sysselsättningsgrad för utrikes födda år 2010.
Källa: rAps, SCB (egen bearbetning)

I tabell 8 visar vi en mer detaljerad beskrivning av sysselsättningsgraden. Där är den fördelad över män och kvinnor men även över personernas födelseland och mellan de olika regiontyperna. Bortsett från personer som är födda i Sverige så är sysselsättningsgraden relaterad till ”närhet”. Närhet är ett brett begrepp som inte bara innefattar geografisk närhet utan exempelvis kulturell och språklig närhet. Om man redan förstår språk och kultur är det i de flesta fall lättare att få en anställning. Detta kan vara en av förklaringarna till att man finner den lägsta sysselsättningsgraden för personer som är födda ”längst bort” från Sverige.

Tabell 8. Sysselsättningsgrad fördelad över män och kvinnor, födelseland och över regiontyp*

	Född i Sverige (%)	Född i Norden (utom Sverige) (%)	Född i Europa (utom Norden) (%)	Född i övriga länder (%)
Storstadsområden				
Alla	81,72	64,82	58,60	52,62
Män	82,05	60,52	61,45	56,03
Kvinnor	81,38	68,25	55,73	49,12
Stadsområden				
Alla	79,97	66,87	58,94	43,39
Män	81,02	66,35	62,04	45,43
Kvinnor	78,88	67,30	55,89	41,28
Landsbygd				
Alla	80,65	61,37	59,91	44,09
Män	82,40	60,54	64,31	48,01
Kvinnor	78,76	62,12	55,49	40,81
Gles landsbygd				
Alla	80,53	66,33	57,20	42,38
Män	81,06	62,37	59,11	44,00
Kvinnor	79,91	69,21	55,40	41,29

* Förvärvsgrad är beräknad som förvärvsarbetande i åldrarna 20-64 i relation till befolkningen i åldrarna 20-64 år.

Källa: rAps, SCB (egen bearbetning)

4 Landsbygdernas bostadsmarknad – hot eller möjlighet?

- Prisutvecklingen på småhus har generellt sett varit svagare på landsbygden än i städerna.
- Trots en sämre prisutveckling på småhus så visar många av landsbygdskommunerna en stark investeringsvilja för nybyggnation av hus. Det gäller främst kommuner längs med Sveriges västkust men även större turistorter, vissa av universitetstäderna och de kommuner med särskilt hög sysselsättningsgrad.
- Höga markpriser visar att kommuner är attraktiva.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

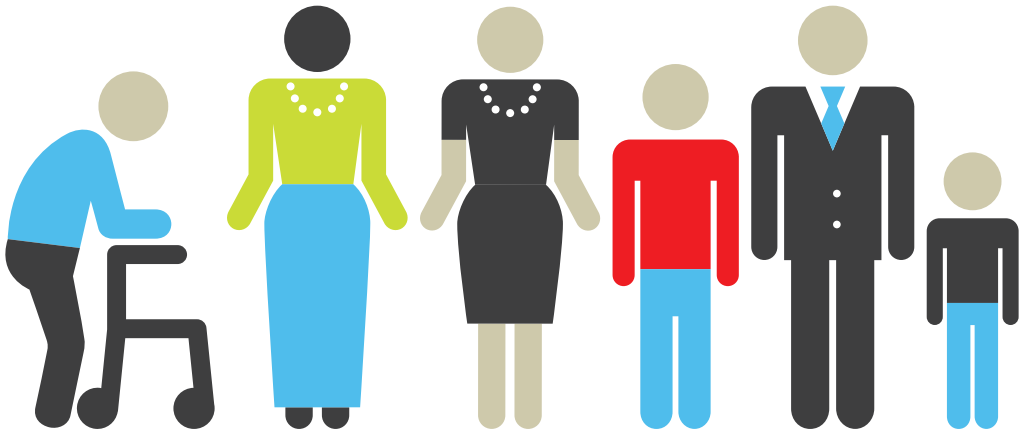

En faktor som är relaterad till en regions befolkningsutveckling är utvecklingen på fastighetsmarknaden. Mycket av detta kan, precis som många andra faktorer, jämföras ur ett stads- och landsbygdsperspektiv. Bostadsmarknaden är en viktig aspekt att ta upp ur ett landsbygdsperspektiv och förmågan att attrahera och behålla ungdomar, högutbildade och ofta nyutexaminerad potentiell arbetskraft. Regionala huspriser men även hyresskillnader och tillgång på lägenheter är viktiga faktorer för att förklara flyttmönster mellan kommuner. Detsamma gäller även skattesystemet som diskuteras senare i detta kapitel. Strukturen på husmarknaden, det vill säga utbud och pris, kan ha starka negativa effekter på inflyttning till regioner med en stor efterfrågan på arbetskraft vilket ofta gäller för de stora städerna[6]. I synnerhet för den yngre delen av befolkningen kan en husmarknad med mycket höga huspriser hindra att man bosätter sig i samma kommun som man arbetar i. Det saknas insatskapital men även alternativa bostäder såsom hyresrätter[7]. Detta skapar möjligheter för landsbygdskommuner, främst i ytterområdena till stora arbetsmarknadsregioner, att förbättra befolkningstillväxten. Det förutsatt att infrastrukturen tillåter pendling över lite längre avstånd.

Den faktiska boendekostnaden, när reavinst/förlust kan räknas med i boendekalkylen, kan bli högre på landsbygden än vad den är i stadskommuner..

Prisutvecklingen för småhus mellan 1985 och 2011 har varit svag på landsbygden jämfört med stads- och storstadområden, vilket framgår av figur 20. I förlängningen innebär detta att den faktiska boendekostnaden, när reavinst/förlust kan räknas med i boendekalkylen, kan bli högre på landsbygden än vad den är i stadskommuner.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

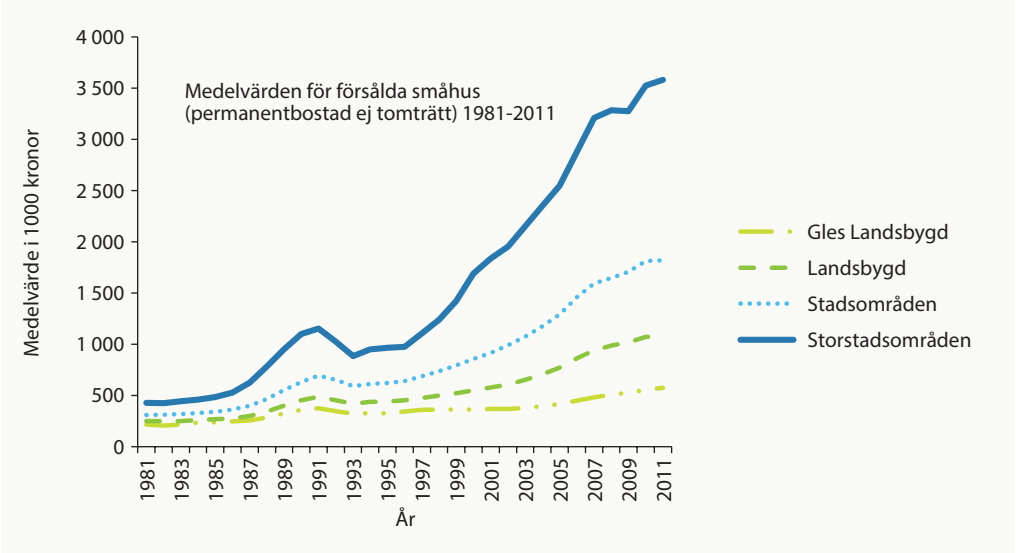

Figur 20. Medelvärden för sålda småhus i respektive kommunkategori år 1981 – 2011.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Figur 21 visar en mer detaljerad bild över medelvärdet för sålda småhus som fungerar som permanentbostäder, per kommun år 2010, fördelat över Sverige. Kartan visar att priserna främst har ökat i och runt stora städer, men att det även finns undantag i landsbygdskommuner som exempelvis Kiruna, Gällivare och Åre.

6 Gabriel et al.(1992)

7 McCann (2013)

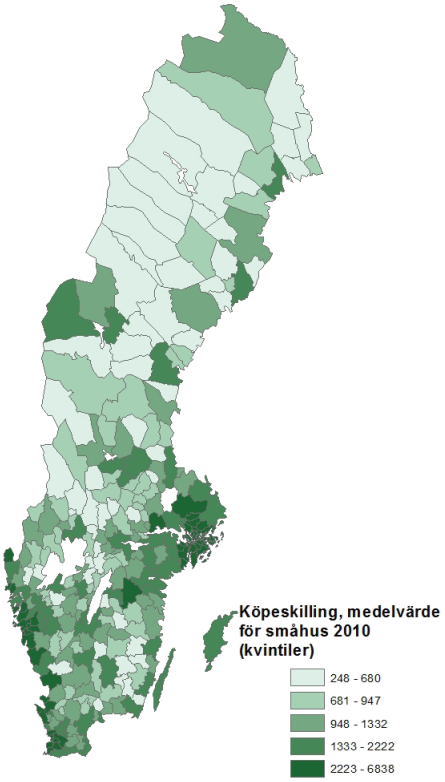

Figur 21. Köpeskilling småhus, permanentbostäder, år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Bostadsstandarden på landsbygden halkar efter, eftersom marknadsvärdet på en nybyggnation eller renovering blir för lågt i befolkningsglesa områden.

4.1 Positiv utveckling av bostadsmarknaden kring större städerna och i landsbygdskommuner

När vi ger en beskrivning av landsbygdernas bostadsmarknad är det viktigt att placera kommuner i ett större sammanhang. Varje kommun är en del av en funktionell region, FA-region. Vissa FA-regioner består bara av en kommun. En funktionell region är en funktionell arbetsmarknadsregion, inom vilken människor kan bo och arbeta utan att behöva ägna sig åt många tidsödande resor. Det betyder att de som bor i landsbygdskommuner som tillhör exempelvis Stockholms, Göteborgs och Malmös FA-regioner kan bo på landsbygden men arbeta i en storstad. Detta har naturligtvis betydelse för prisutvecklingen på bostadsmarknaden. Den relativt svaga prisutvecklingen på landsbygden resulterar i att bostadspriserna generellt sett också är lägre på landsbygden. Det leder till att nybyggnationen av bostäder också är lägre. Nyproduktionspriset på en standardvilla, marken borträknat, liknar ofta det som gäller för andra regiontyper. Nyproduktionspriset kan därmed tänkas vara högre än marknadsvärdet för en nybyggd standardvilla i landsorten. Detta leder till att bostadsstandarden på landsbygden halkar efter, eftersom marknadsvärdet på en nybyggnation eller renovering blir för lågt i befolkningsglesa områden. Bostadsstandarden på landsbygden halkar efter, eftersom marknadsvärdet på en nybyggnation eller renovering blir för lågt i befolkningsglesa områden.

Mer information om funktionella regioner hittar du i 1.2.1 eller i avsnittet Så gjorde vi Allt om landet.

Relationen mellan landsbygd och stads- och storstadsområden kan därför i stor utsträckning relateras till prisutvecklingen på husmarknaden, vilket får två viktiga konsekvenser. För det första avspeglas efterfrågan på bostäder i de mer befolkningstäta områdena i högre priser och kraftigare prisutveckling i stadskommuner sedan 1980-talet, enligt figur 20. Fördelar som god tillgänglighet till en stor och diversifierad arbetsmarknad och närhet till olika typer av tjänster och service har gjort att betalningsviljan för bostäder ökar snabbt i landets större städer. Den andra konsekvensen av prisbilden på husmarknaden är att huspriserna ibland kan utgöra hinder för människor att bosätta sig i de större städerna. En familj eller individs val av bostadsort kan, precis som tidigare beskrivits, ibland vara en fråga om tillgång till kapital snarare än tillgång till jobb.

Priserna på småhus är en viktig variabel för att visa utvecklingen i en region. Det är också en indikator som kan visa hur konjunktursvängningar slår i exempelvis vissa kommuner. Det kan till exempel vara en mindre ort som har haft en stark företagsutveckling med nyetableringar som skapar nya jobb.

En ekonomisk indikator på om det är lönsamt att bygga ett nytt småhus i en kommun är att se på värdet av Tobins q. Det är vanligt att man analyserar Tobins q i bland annat investeringsteori och i detta fall beräknar det marknadsvärdet för småhus dividerat med nyproduktionskostnaden. Detta kan göras för enskilda investeringar men det kan även anges som ett medelvärde för en region. Kvoten visas i ekvation 3 nedan. Det ska tolkas som att ett tal över 1 visar att det lönar sig att bygga nya hus i en viss region framför att köpa ett befintligt hus. Det är viktigt att poängtera att Tobins q bör tolkas med försiktighet. Det finns skäl att anta att ett högt Tobins q kan betyda olika saker i olika områden. Det kan exempelvis vara ett tecken på en hög inflyttning, en stor ökning av arbetstillfällen eller en stor efterfrågan på fritidshus.

$$\textbf{Tobins q} = \frac{\text{(marknadsvärde för småhus)}}{\text{(nyproduktionskostnaden för småhus)}}$$

Medelvärdet för Tobins q i Sveriges kommuner år 2010, framgår av figur 22. De relativt sett högsta värdena återfinns i och runt de största städerna, på samma sätt som i fördelning av köpeskilling för småhus. För flera av indikatorerna som ger en bild av bostadsmarknaden visar sig ett positivt läge och utveckling även för kommuner längs med kusterna, de större turistorterna, vid de största universitetsstäderna men även i kommuner med starkt näringsliv och hög sysselsättningsgrad. Exempel på sådana kommuner är Mora, Malung, Umeå, Luleå, Kiruna, Gällivare, Storuman, Vetlanda, Sävsjö och Åre. Så, även om det är relativt höga värden runt städerna är den geografiska fördelningen betydligt mer jämnt fördelad än många andra variabler som försöker spegla skillnader och likheter mellan stad och land.

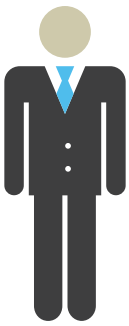

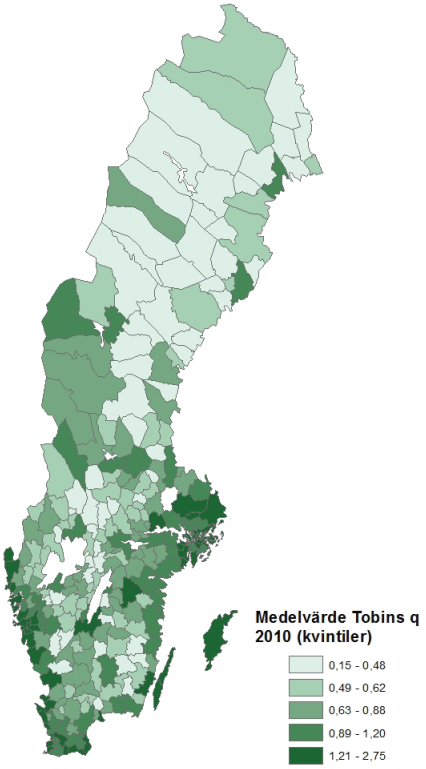

Figur 22. Medelvärde för Tobins q år 2010.
Källa: Bo Söderberg, Institutet för bostads – och urbanforskning, Uppsala universitet

Figur 23 visar tillväxten av Tobins q mellan 2002 och 2010 vilket förstärker resonemanget kring figur 22 att den relativt starkaste tillväxten har ägt rum runt de största städerna men även längs med kusterna, de större turistorterna, de stora universitetsstäderna och kommuner med hög sysselsättningsgrad. Figurerna 22 och 23 uppvisar ett tydligt exempel på hur efterfrågan driver upp huspriser och därmed investeringsviljan för nybyggnation.

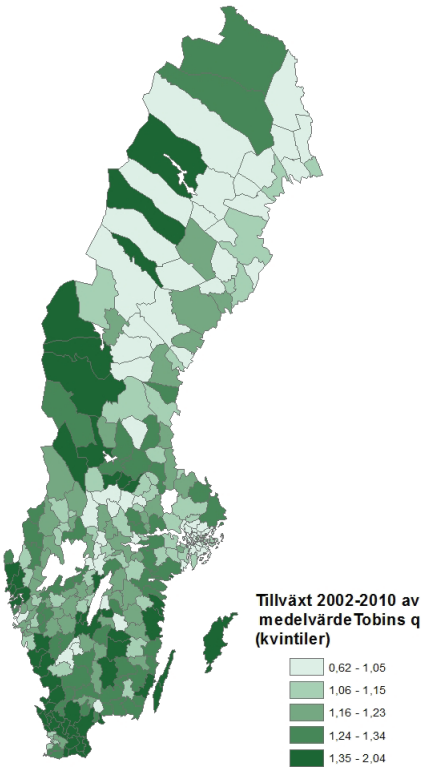

Figur 23. Tillväxt av medelvärde av Tobins q mellan åren 2002 och 2010.
Källa: Bo Söderberg, Institutet för bostads – och urbanforskning, Uppsala universitet

4.1.1 Flera landsbygdskommuner vill bygga nya hus

I tabell 9 visas en mer detaljerad bild av de landsbygdskommunerna med högst investeringsvilja för nybyggnation. Totalt är det 90 stycken av Sveriges 290 kommuner som år 2006 hade ett Tobins q över 1. 25 stycken av dessa, det vill säga omkring 28 procent är landsbygdskommuner varav en, Åre, definieras som gles landsbygd. Dessa 25 landsbygdskommuner med ett Tobins q över ett (1) visas i de första fyra kolumnerna i tabell 9.

I kapitel 8 ”Så här definierar vi landsbygd” kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

Listan med kommuner med ett positivt Tobins q har utökats med några kommuner, varav några även var landsbygdskommuner. Detta trots oroligheter i omvärlden och en konjunkturnedgång som drabbade stora delar av Sverige, främst genom lägre produktion på grund av minskad exportefterfrågan. År 2010 var det 93 stycken av Sveriges 290 kommuner som hade ett Tobins q som var över 1 och cirka 32 procent av dessa var landsbygdskommuner. De förändringar som skett är att Sölvesborg, Falkenberg och Malung nu har ett Tobins q över ett medan det i Leksand inte är lönsamt att bygga nya hus. Det bör poängteras att siffrorna som presenteras i tabell 9 givetvis är beroende av hur många försäljningar som ägt rum under året, men ingen av kommunerna har ett anmärkningsvärt lågt antal försäljningar.

Tabell 9. De kommuner som definieras som någon typ av landsbygd och har ett Tobins q över 1. De tre största FA-regionerna är kursiverade för att markera att landsbygdskommunen ändå tillhör en arbetsmarknadsregion som är av betydande storlek.

År 2006				År 2010			
Kommun	Typ*	FA-region[a]	Tobins q	Kommun	Typ*	FA-region[a]	Tobins q
Sotenäs	L	Trollhättan	2,27	Sotenäs	L	Trollhättan	2,53
Båstad	L	*Malmö*	1,98	Båstad	L	*Malmö*	2,27
Tanum	L	Strömstad	1,93	Tanum	L	Strömstad	2,10
Strömstad	L	Strömstad	1,63	Höganäs	L	*Malmö*	2,02
Orust	L	*Göteborg*	1,61	Lysekil	L	Trollhättan	1,90
Lysekil	L	Trollhättan	1,50	Orust	L	*Göteborg*	1,85
Norrtälje	L	*Stockholm*	1,45	Simrishamn	L	*Malmö*	1,71
Simrishamn	L	*Malmö*	1,45	Strömstad	L	Strömstad	1,64
Höganäs	L	*Malmö*	1,43	Gotland	L	Gotland	1,62
Nynäshamn	L	*Stockholm*	1,42	Ystad	L	*Malmö*	1,59
Trosa	L	*Stockholm*	1,41	Nynäshamn	L	*Stockholm*	1,44
Ystad	L	*Malmö*	1,35	Ängelholm	L	*Malmö*	1,41
Varberg	L	*Göteborg*	1,27	Norrtälje	L	*Stockholm*	1,40
Gotland	L	Gotland	1,26	Trosa	L	*Stockholm*	1,37
Strängnäs	L	*Stockholm*	1,25	Varberg	L	*Göteborg*	1,34
Ängelholm	L	*Malmö*	1,21	Mörbylånga	L	Kalmar	1,29
Alingsås	L	*Göteborg*	1,17	Borgholm	L	Kalmar	1,26
Enköping	L	*Stockholm*	1,15	Sölvesborg	L	Kristianstad	1,26
Nyköping	L	Nyköping	1,11	Strängnäs	L	*Stockholm*	1,20
Åre	GL	Östersund	1,10	Eslöv	L	*Malmö*	1,20
Mörbylånga	L	Kalmar	1,08	Alingsås	L	*Göteborg*	1,17
Eslöv	L	*Malmö*	1,07	Åre	GL	Östersund	1,16
Östhammar	L	*Stockholm*	1,03	Nyköping	L	Nyköping	1,13
Borgholm	L	Kalmar	1,02	Enköping	L	*Stockholm*	1,13
Leksand	L	Falun/Borlänge	1,02	Östhammar	L	*Stockholm*	1,06
				Falkenberg	L	Halmstad	1,03
				Malung	GL	Malung	1,03

*L= landsbygd, GL= gles landsbygd

a Läs mer om funktionella regioner i 1.2.1 eller i avsnittet Metod och definition.

Källa: Bo Söderberg, Institutet för bostads – och urbanforskning, Uppsala universitet

4.1.2 Närheten till staden driver priset

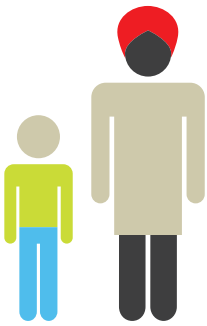

Priset på bostäder kan i många fall vara drivet av närheten till Stockholm, Göteborg eller Malmö som befolkningsmässigt är de tre största funktionella regionerna (FA-region), se tabell 9. Betydelsen av en FA-region är att människor kan bo och arbeta utan att behöva ägna sig åt många tidsödande resor. Det innebär att för dem, som bor i någon av de kommuner som i tabell 9 tillhör FA-regionen storstad, har möjlighet att bo på landsbygden och arbeta i staden. Tätheten skapar stor efterfrågan på bostäder vilket driver upp bostadspriserna i de centrala delarna. Det skapar incitament att dra sig utanför stadskärnan och ut till landsbygdskommunerna i närområdet.

Mer information om funktionella regioner i 1.2.1 eller i avsnittet Så gjorde vi Allt om landet.

Det finns några undantag av kommuner som har ett Tobins q över ett trots att de är lokaliserade relativt långt ifrån de största arbetsmarknadsregionerna i Sverige. Om vi fokuserar på 2010 är dessa kommuner; Sotenäs, Tanum, Lysekil, Strömstad, Gotland, Mörbylånga, Borgholm, Sölvesborg, Åre, Nyköping, Falkenberg och Malung. Många av dem är starkt präglade turismkommuner med närhet till sjöar och hav vilket gör dem attraktiva för nybyggnation. Gotland och Mörbylånga är exempelvis två av de tio kommuner i Sverige som bara består av öar.

4.1.3 Turismkommuner i gles landsbygd visar positiv utveckling

Åre definieras som gles landsbygd och har haft ett Tobins q över ett sedan en lång tid tillbaka. Åre har haft en stark näringslivsutveckling främst sen satsningen på Alpina VM 2007, vilket även senare har attraherat många turister. Malung är den andra glesa landsbygdskommunen som 2010 har ett Tobins q över ett. I norra Dalarna, i området Sälen-Malung och Älvdalden, har det sedan en tid tillbaka satsats starkt på turismutveckling i och omkring fjällområdena[8]. Detta kan därför ge liknande effekter som i Åre kommun. Sotenäs, som har det högsta av värden för landsbygdskommunerna är en utpräglad kustkommun på västkusten. Det höga värdet på Tobins q pekar på att det i stor utsträckning är lönsamt att bygga nytt, trots att det inte ligger inom någon av FA-regionerna Stockholm, Göteborg eller Malmö.

Det är viktigt att påpeka att värdena för Tobins q i tabell 9 är medelvärden för kommunen vilket därmed innebär att man kan förvänta sig inomkommunala skillnader i var det är lönsamt och inte lönsamt att bygga nytt. Detta innebär att siffrorna bör tolkas med försiktighet. Det kan även förklara varför det ändå byggs nya hus i kommuner med ett väldigt lågt medelvärde för Tobins q. Vissa lokala platser i en kommun kan vara mycket attraktiva för inflyttning, främst från städer och blir därmed även attraktiva för nybyggnation. Nybyggnation behöver heller inte enbart visa att det finns ett större efterfrågan på hus än vad som finns på marknaden. Det kan även spegla att människor vill ha ett nytt hus, trots att det inte är lönsamt.

4.1.4 Höga markpriser visar att kommuner är attraktiva

Man kan anta att en svag investeringsvilja på landsbygdernas bostadsmarknader gör att attraktionskraften för boende kan bli svagare. Samtidigt måste prisutvecklingen för bostäder på olika platser tolkas som ett mått på olika platsers attraktionskraft. Fastighetspriserna ger delvis en spegelbild av människors betalningsvilja för att bo på en given plats. Effekterna av hur mycket pengar man är villig att investera i ett hus innebär emellertid att utvecklingstrender förstärks. Detta kan vara ett hinder för befolkningstillväxt på platser med svag prisutveckling på fastighetsmarknaden. En del av detta avspeglas även i markpriser på åker- och betesmark vilket visas i figur 24.

8 Länsstyrelsen Dalarnas län (2009)

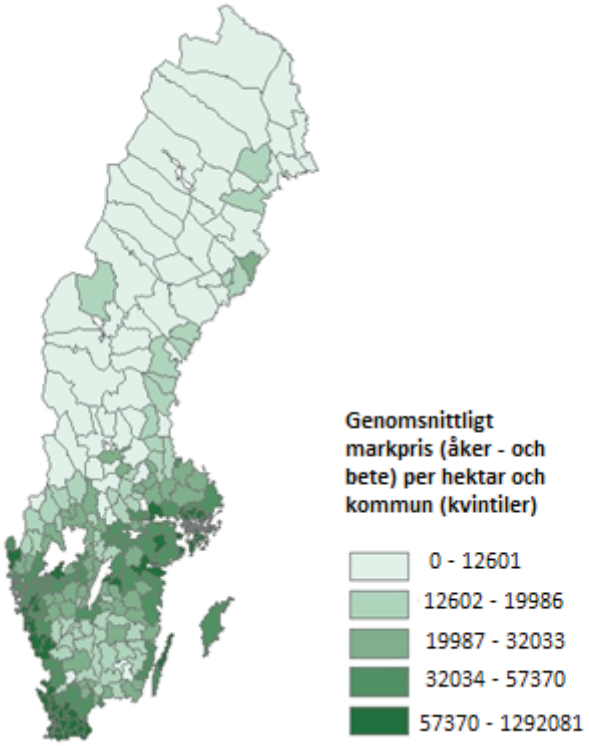

Figur 24. Genomsnittligt markpris (åker- och betesmark) per hektar och kommun, tvärsnitt 2007-2008.
Källa: Lantmäteriet

Det finns ett visst samspel mellan Tobins q, efterfrågan på mark, och prisutveckling på husmarknaden. Tillgängligheten till större städer är en viktig förklaring till investeringsviljan för småhus. Det är även en viktig förklaring till regionala skillnader i hur mycket man är beredd att betala för jordbruksmark. En rapport från Jordbruksverket[9] visar att tillgänglighet till städer har en statistiskt viktigt påverkan på genomsnittspriset på jordbruksmark i en kommun. Rapporten visar även att kommuners attraktivitet för rekreation också har en viss påverkan på betalningsviljan för jordbruksmark. Detta visar att konkurrens om mark från flera sektorer kan förklara mycket höga markpriser i vissa kommuner.

4.1.5 Hyreslägenheter är en viktig del av bostadsmarknaden för både stad och landsbygd

Hyreslägenheter omfattar en stor del av bostadsmarknaden. Marknaden för hyreslägenheter är viktig ur många aspekter och ser olika ut i olika delar av landet. Figur 25 visar hur många lediga lägenheter det fanns i det allmännyttiga beståndet i flerbostadshus 2010. I många delar visar den en bild av hur Tobins q var fördelat över kommuner. Vid enbart en jämförelse mellan figur 21 och figur 25 ser vi att de kommuner med hög investeringsvilja för nybyggnation av småhus även har få lediga lägenheter.

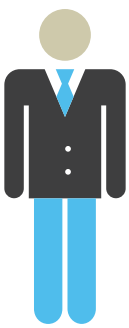

9 Jordbruksverket, rapport (2012:17)

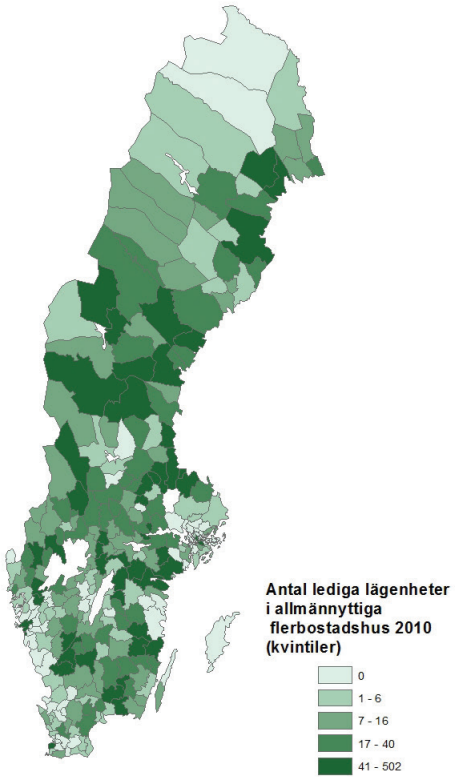

Figur 25. Antal lediga lägenheter i allmännyttans flerbostadshus år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Om vi istället ser till den procentuella tillväxten av lägenheter i allmännyttans flerbostadshus så ser fördelningen något annorlunda, se figur 26. Den kan i många fall bindas samman med städer med högskolor och universitet där efterfrågan på hyresrätter är särskilt stor.

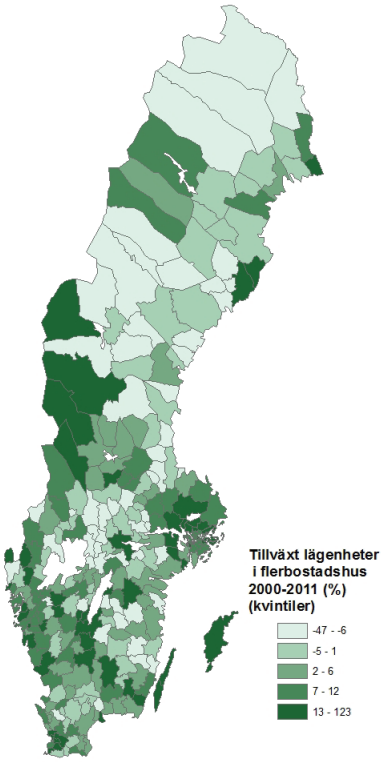

Figur 26. Procentuell tillväxt av lägenheter i flerbostadshus 2000-2011.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Det råder brist på bostäder om det hela tiden finns en efterfrågan som överstiger utbudet. Att det sedan finns outhyrda lägenheter i enstaka bostadsområden behöver inte betyda att den lokala bostadsmarknaden, som helhet betraktad, karaktäriseras av ett överskott[10]. Ett annat sätt att studera bostadsmarknaden är att titta på marknadsdrivna faktorer som priser på sålda lägenheter. Men det finns klara skillnader mellan bostadsrätter och hyreslägenheter. Hyreslägenheter har fördelar som bostadsrätter inte har. Låga priser på bostadsrätter på en lokal marknad ökar inte tillgängligheten på bostader för många grupper i befolkningen som exempelvis, unga, studenter och flyktingar.

4.2 Kommunens skattesats kan påverka attraktionskraften

Ett perspektiv på kommuners attraktionskraft kan vara boendekostnader. Men även de totala levnadskostnaderna. Det innefattar som visats ovan huspriser, markpriser och kostnader för nybyggnation, men skulle även kunna vara de kommunala skattesatserna[11]. Figur 27 visar summan av kommun- och landstingsskatterna per kommun 2012.

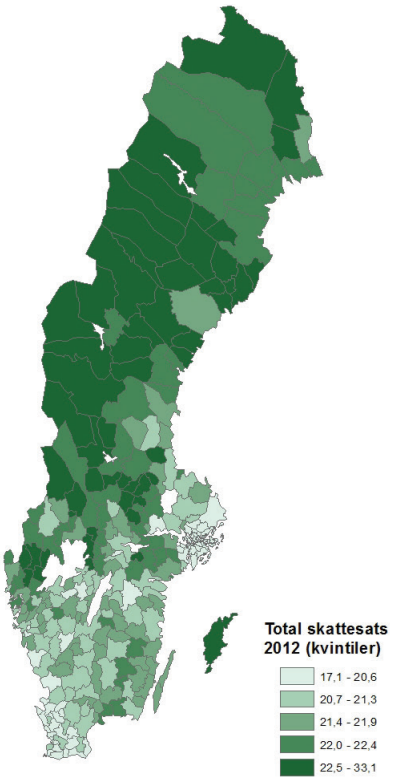

Figur 27. Total skattesats (kommunalskatt och landstingsskatt) 2012.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Skattesatsen är av naturliga skäl inte driven av urbaniseringen men generellt kan man säga att figur 27 visar en bild som vid en första anblick delar Sverige i stad och landsbygd. Sverige har länge haft ett politiskt brett stöd för det kommunalekonomiska utjämningssystemet som påverkar skattesatserna. Det kommunalekonomiska utjämningssystemet är det beskattningssystem som omfördelar resurser mellan Sveriges kommuner och landsting. I en rapport som presenterades 2010 av Centrum för regionalvetenskap vid Umeå universitet beskrivs vissa kommuner som specialiserade som boende- eller arbetsintensiva kommuner. Dessa tenderar att få lägre bidrag genom skatteutjämningssystem än

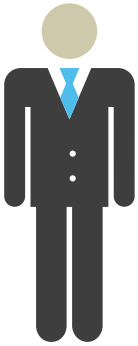

10 Boverket (2011:9)

11 Day (1992); Gabriel et al. (1992); Niedomysl (2004)

riksgenomsnittet[12]. Tydliga exempel på boendeintensiva kommuner är Danderyd och Lidingö. Kommuner som är typiskt arbetsintensiva är Stockholm och Solna. De här två ytterligheterna har båda sina fördelar. En stor nattbefolkning (befolkning som har bostad i kommunen) med hög pendling behåller ändå skatteintäkterna såsom Sveriges skattesystem är utformat. En stor dagbefolkning (människor som vistas i kommunen under dagtid) har tydliga fördelar genom att attrahera människor och ytterligare service och handelsområden. Centrum för regionalvetenskap visar även i rapporten att de kommuner som får det största utjämningsbidraget per invånare är de befolkningsmässigt små kommunerna i norra Sverige. Kommuner som Pajala, Åsele och Sorsele är exempel på sådana kommuner som inte har möjlighet att specialisera sig på någon av ytterligheterna. Den största bidragande orsaken till detta är den geografiska placeringen med långa avstånd mellan tätorterna. Detta är en faktor till relativt liten positiv eller negativ nettomigration (inflyttning minus utflyttning). Vad detta även uttrycker är att det, ur ett skatteintäktsperspektiv, inte är en ökad befolkning kommuner bör sträva efter utan ett *ökat skatteunderlag*. Det betyder att det inte behöver vara fel att sträva efter att vara en ”sovrumskommun”, det vill säga en kommun med en stor nattbefolkning som sedan pendlar ut för att arbeta.

4.2.1 Högutbildade har en tendens att välja kommuner med låga skatter

Ett problem som vissa internationella studier belyser är att skattesystemet potentiellt kan påverka fördelningen av ett lands humankapital. Detta eftersom personer med högre utbildning tenderar att flytta till platser med lägre skattesatser[13]. Figur 28 visar relationen mellan total skattesats i Sveriges kommuner och dess andel högutbildad befolkning. Det är en tydlig negativ relation mellan de två variablerna men det är även viktigt att nämna problematiken kring kausalitet,orsaksförhållanden, det vill säga hur variablerna påverkar varandra. Vi vet att variablerna påverkar varandra men vi kan inte säga vilken variabel som är orsak och vilken som är verkan. Vad vi redan kan se är att attraktionskraften är stark i större städer, särskilt för högutbildad arbetskraft. I dessa miljöer finns fördelar med bättre matchningsmöjligheter på arbetsmarknaden men även stor tillgänglighet till livskvalitetsfaktorer som exempelvis rekreation, kultur och restauranger. Det är även visat att de mer befolkningstäta områdena erhåller lägre bidrag i skatteutjämningssystemet och har ett större skatteunderlag. Därav visar figur 27 enbart en del av relationen men den indikerar ändå ett viktigt mönster.

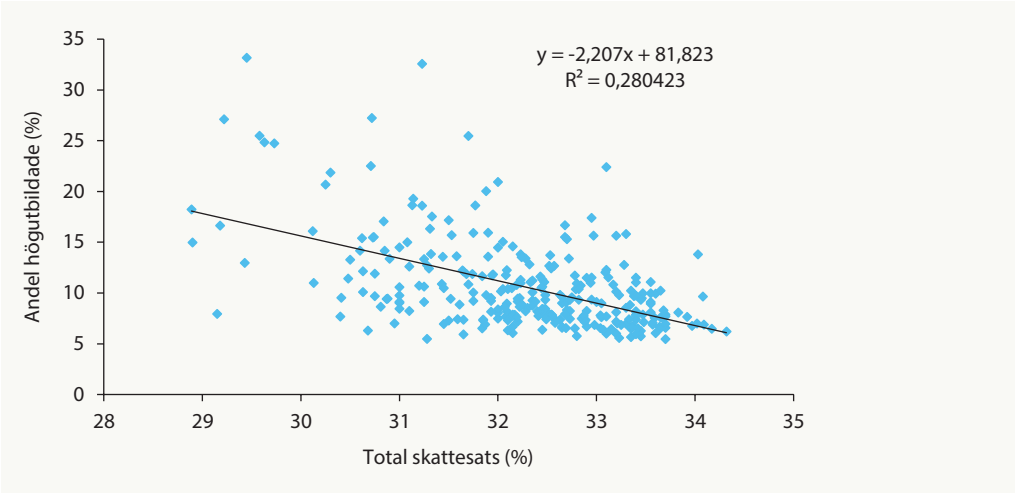

Figur 28. Relation mellan total skattesats i kommun och andel högutbildad befolkning (mer än 3 års eftergymnasial utbildning), år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

12 CERUM (2010)

13 Haque & Kim (1994)

5 Turism, rekreation och miljö ur ett boendeperspektiv

- Personer som bor i landsbygdskommuner arbetar i större utsträckning inom turismrelaterade näringar jämfört med andra regiontyper.
- Områden som är av särskilt intresse för friluftsliv ligger antingen i kustlandskapen, i storstadsnära miljöer eller i landsbygds-kommunerna i nordvästra Sverige.
- Kommunerna med de längsta strand- och kuststräckorna definieras som landsbygd och kan ha stor potential till bland annat ytterligare fisketurism.
- Mer än 70 procent av Sveriges fritidshus ligger i landsbygdskommuner.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

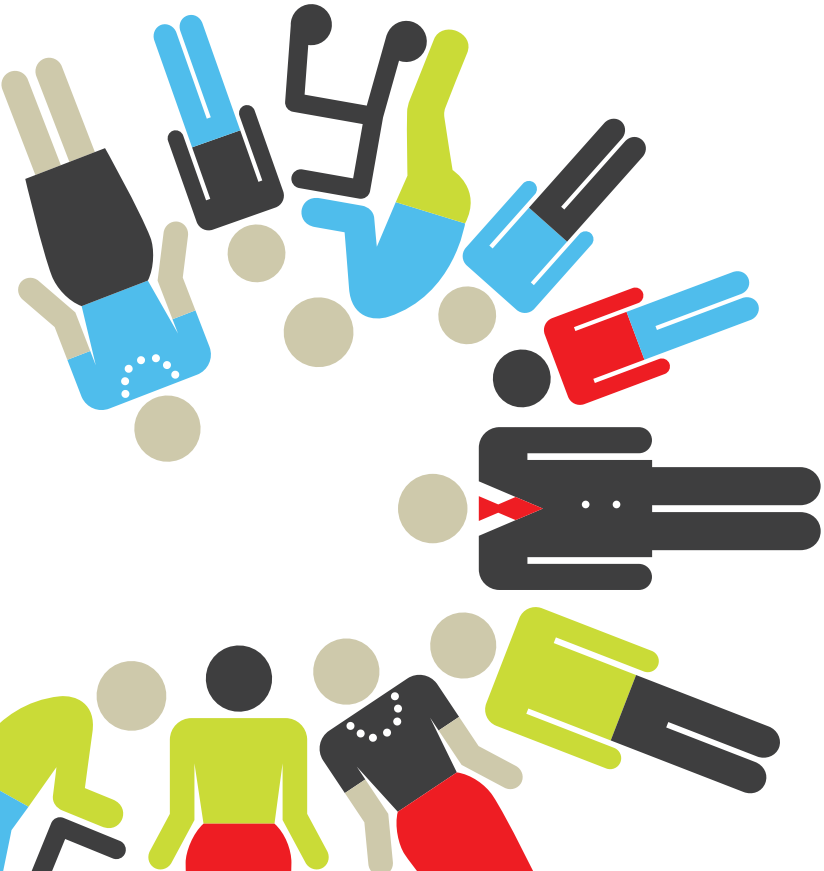

5.1 Turistnäringen bidrar till sysselsättning på landsbygden

Det finns akademisk litteratur som bygger på svenska förhållanden som diskuterar och analyserar betydelsen av andra faktorer än just arbete som beslutsunderlag för att flytta. Vissa studier pekar på att miljöombyte, närhet till familj, släkt och vänner som särskilt viktiga för flyttbeslutet. Som tillägg till detta finns även skäl som mer bygger på den omgivande miljön i form av andra typer av fritidsaktiviteter än de som kan erbjudas i staden[14]. Alla dessa indikationer kan vid en första anblick vara till fördel för de kommuner som vi kallar för landsbygd som i många avseenden har svårigheter att behålla sin unga befolkning.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

5.1.1 Turismens exportvärde nästan dubbelt så stor som för järn- och stålindustrin

Besöksnäringen i Sverige har under en längre tid befunnit sig i en stark expansionsfas. Antalet sysselsatta inom turismsektorn har ökat betydligt mer än den totala sysselsättningstillväxten i Sverige. Under 2011 ökade turismens totala omsättning i Sverige med 6,4 procent varav svenska fritidsresenärer svarade för omkring 45 procent, svenska affärsresenärer för drygt 17 procent och resenärer för drygt 37 procent. Turismens exportvärde ökade med 9,3 procent under samma år vilket var nära 45 procent mer än järn- och stålexporten i Sverige[15]. Turismen är viktig för att skapa arbeten. Den sysselsätter personer, exempelvis unga och utrikes födda[16], som har haft svårt att hitta arbeten inom andra näringar.

Turismens starka framväxt kan därmed fungera som en attraktionskraft och skapa konkurrensfördelar för kommuner. Turismen, och särskilt sysselsättningen inom hotell- och restaurangsektorn, växer i alla fyra regiontyperna[17]. Det som är unikt med turismnäringen är att den är starkt lokalanknuten. Det betyder att den konkurrenskraft som skapas bygger på en specifik plats attraktionskraft, som samspelar och samarbetar med det lokala företagslivet och andra aktörer. En plats eller aktivitets specifika kännetecken kan exempelvis vara natur- och kulturmiljöer, specifika evenemang eller den fysiska miljön.

Du hittar mer information om sysselsättning i avsnittet Allt om sysselsättning på landsbygden.

5.2 Ökad turism ger ökad inflyttning

I en enkätundersökning som genomförts av Sveriges hotell- och restaurangföretagare uppger 74 procent av landets kommuner att ökad turism faktiskt stimulerar ökad inflyttning[18]. Det indikerar därmed att landsbygdsturismen har stor potential att skapa nya jobb även på de platser där basnäringarna minskar. Man kan också se att den svenska besöksnäringen har haft god utveckling under det senaste decenniet och detta gäller inte minst för landsbygdsturismen[19].

14 Lundholm (2007); Borgegård m.fl. (1993); Kåks & Westholm (1994); Stenbacka (2001); Westlund & Pichler (2000)

15 Tillväxtverket (2012:0442)

16 Tillväxtverket (2012:0442)

17 Jordbruksverket, rapport (2012:19)

18 Ulver (2012)

19 Ulver (2012)

Du hittar mer information om näringsliv i avsnitt avsnittet Allt om näringslivet på landsbygden

Det är svårt att definiera vad som är turism och vilka företag som är relaterade till detta. Figur 29 visar lokaliseringsmönstret för turismrelaterade näringar är densamma som används i det första av steg som Tillväxtverket använder för att ta fram en exakt definition[20]. Eftersom det inte finns en särskild SNI-kod (industrikod) för turism- och besöksnäringen är det ett försök att ändå få en bredd på urvalet av branscher. Exempel på sådana näringar är hotell- och restaurangverksamhet, viss typ av researrangemang, taxitrafik och glastillverkning. Om man undviker att med mikrodata detaljstudera vilka företag som ingår i dessa SNI-koder finns en risk att över- eller undervärdera betydelsen av turismen, men figur 29 ger ändå en grov uppskattning av var näringarna som kopplas samman med turism faktiskt är lokaliserade i Sverige.

Det är beräknat som en lokaliseringskvot där ett värde över 1 visar att näringen är "överrepresenterad" i kommunen i jämförelse med riket som helhet. Ett värde under 1 visar att näringen är "underrepresenterad" i kommunen i jämförelse med riket som helhet.

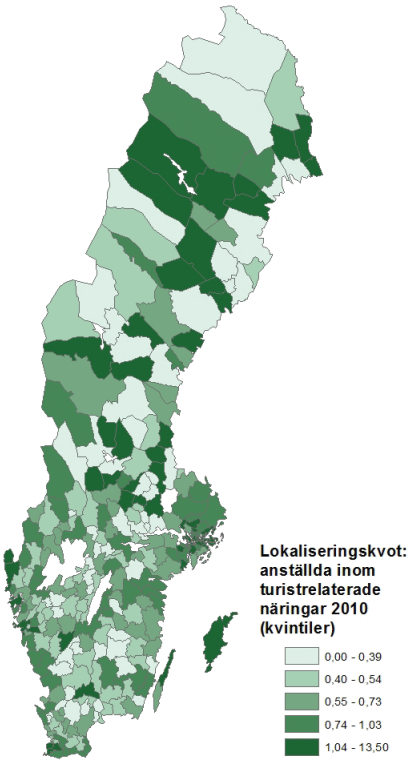

Figur 29. Kommuners lokaliseringskvot inom turistrelaterade näringar 2010.

Källa: SCB (egen bearbetning)

Ur ett landsbygdsperspektiv är representationen av dessa turismrelaterade näringar hög. De mörka delarna av kartan är de kommuner som har en större andel anställda inom turismrelaterade näringar än riket som helhet. De kommunerna med absolut högst värde är tydligt lokaliserade långt från de större städerna. Därefter är spridningen relativt jämn mellan landets övriga kommuner.

20 Tillväxtverket (2012:0441)

5.2.1 Kommuner med särskilt intresse för besöksnäringen

Många av de besökare som kommer till de glest befolkade kommunerna lockas troligtvis även av dessa områdens natur och gleshet vilket i hög grad även gäller för friluftslivet. Figur 30 visar områden som är av särskilt intresse för friluftsliv.[21] Dessa områden ligger huvudsakligen i fjällvärden samt i kust- och skärgårdsområden. Det finns också ett stort antal mindre områden med goda förhållanden för friluftsliv i de inre delarna av Svealand och Götaland.

Figur 30. Områden av särskilt intresse för friluftsliv.
Källa: Naturvårdsverket och Länsstyrelsernas GIS-data, egen bearbetning.

Ett annat perspektiv är strand- och kuststräckor som visar potential för turism med bad och rekreation men även för fritidsfiske och därmed fisketurism. Fisketurismen är i dagsläget dåligt kartlagt på kommunal nivå. Det hävdas ibland att Sverige har sämre förutsättningar för fisketurism än många andra länder. Det viktigaste motargumentet är att den nordiska vildmarken kan uppfattas som mycket exklusiv för utländska besökare eftersom den är rätt förvaltad, paketerad och marknadsförd. Intresset för fritidsfiske är i många andra länder större vilket möjligtvis borde tala för en potentiellt ökad fisketurism. Allemansrätten och frifiskerättigheterna är unika för Sverige vilket kan utnyttjas på ett bättre sätt i de kommuner som har de rätta förutsättningarna. [22] Tabell 10 visar de kommuner som har en av dessa förutsättningar, strand- och kuststräckor.

21 Områden av riksintresse för friluftsliv. Områden vilka av Naturvådsverket utpekats som riksintresse enligt 3 kap, 6 § miljöbalken.

22 Fiskeriverket (2008)

Tabell 10. Kommuner med längst respektive kortast sträcka kust och strand, km.

LÄNGST	Regiontyp*	Strand och kust totalt	Andel av rikets kust och stränder (%)
Kiruna	GL	16 773	4,3
Arjeplog	GL	15 366	4,0
Jokkmokk	GL	15 226	3,9
Gällivare	GL	11 401	3,0
Strömsund	GL	10 896	2,8
Härjedalen	GL	9 436	2,4
Åre	GL	7 765	2,0
Sorsele	GL	6 938	1,8
Storuman	GL	6 749	1,7
Älvdalen	GL	6 747	1,7
KORTAST	**Regiontyp**	**Strand och kust totalt**	**Andel av rikets kust och stränder (%)**
Sundbyberg	ST	5	0,001
Burlöv	ST	8	0,002
Solna	ST	16	0,04
Åstorp	S	23	0,006
Bjuv	S	24	0,006
Staffanstorp	ST	24	0,006
Danderyd	ST	32	0,008
Lomma	ST	36	0,009
Täby	ST	37	0,010
Järfälla	ST	39	0,010

* L= Landsbygd, GL= Gles landsbygd, SS=Storstadsområden, S=Stadsområden

Källa: SCB, Statistiska meddelanden, MI SM 0201och SCB Statistisk årsbok 2013: Geografiska uppgifter

Om man tittar på strand- och kuststräckor så är det bara glesa landsbygdskommuner som ligger i toppen bland de tio kommuner med längst strand- och kuststräcka. Den innefattar nära 30 procent av den totala sträckan i Sverige.

Du kan läsa mer om fritidsfiske och jakt i avsnittet Allt om föreningsliv och kultur på landsbygden.

5.3 Hälften av alla småhus som används som permanentbostäder finns på landsbygden

Till den kategori av konsumtion som relaterar till geografiskt fasta naturresurser kan också boende räknas. Det finns litteratur som faktiskt pekar på att delårsboende tenderar att få en större betydelse i människors liv. Delårsboenden kan anses vara en blandning mellan turism och inflyttning vilket gör dem särskilt intressanta att studera. De kan vara av stor betydelse som ett permanent boendealternativ för de som går i pension. I dessa fall betyder det att fritidshuset ”görs om” till permanentboende och den/de inflyttade tillför ytterligare en dimension till orten. De slutar att vara ”nästan” bofast och ”lite” turist till att vara en del av ortens befolkning. Det betyder att de går från att vara en belastning för kommunen (bland annat på infrastrukturen) till att faktiskt bidra med fastighetsskatt som numera tillfaller kommunen[23].

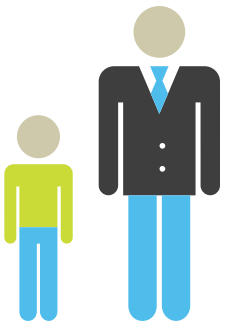

23 Marjavaara & Muller (2011)

Som visas i tabell 11 finns drygt 40 procent av landets småhus som används som permanentbostäder i kommuner som definieras som landsbygd. Lägger man till den glesa landsbygden så är det nära 50 procent.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

Tabell 11. Antal småhus och fritidshus i olika områdestyper år 2012.

Regiontyp	Antal småhus för permanent boende	Antal fritidshus	Andel av landets småhus, %	Andel av landets fritidshus, %
Storstadsområden	478 780	4 8806	24	8
Stadsområden	568 221	118 045	28	20
Landsbygd	860 568	332 302	43	57
Gles landsbygd	90 649	81 881	5	14

Källa: SCB (egen bearbetning)

Övriga permanentbebodda småhus finns i storstadsområden och i stadsområden. Ser man till fritidsboende är bilden delvis annorlunda. Hela 71 procent av landets fritidshus ligger i landsbygdskommuner eller kommuner som definieras som gles landsbygd. 14 procent av dessa finns i den glesa landsbygden. Dessa siffror visar att de allra flesta fritidshus ligger utanför de största regionerna i Sverige vilket därmed går emot många andra indikatorer i detta stycke. Detta presenteras som helhet i figur 31.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

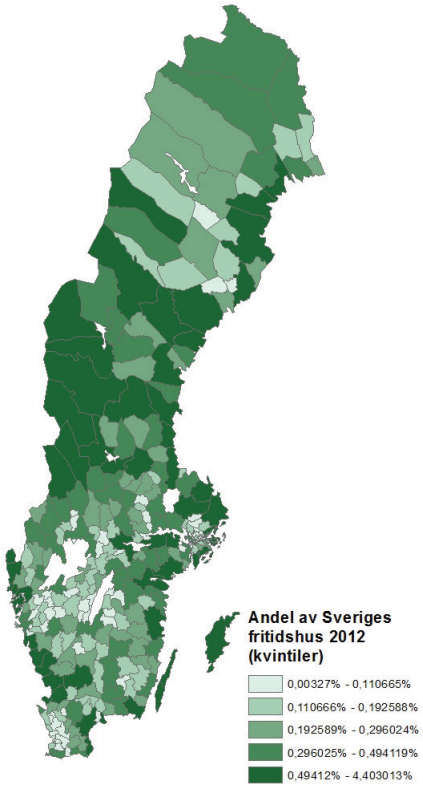

Figur 31. Kommuners andel av Sveriges totala antal fritidshus 2012.
Källa: SCB, egen bearbetning

Hela 71 procent av landets fritidshus ligger i landsbygdskommuner eller kommuner som definieras som gles landsbygd.

Det finns många svenskar som efterfrågar landsbygdens miljö för fritidsboende. Det betyder även att man kan förvänta sig en relativt god utveckling av värdet på fritidshus. Det är också viktigt att poängtera att fritidshus kan ha olika funktion på olika ställen då ett fritidshus här definieras som småhus utan folkbokförd befolkning. I vissa områden kan de stå tomma, medan de i övriga verkligen används som fritidshus. Därför bör siffrorna tolkas med försiktighet. I figur 32 visas det indexerade medelvärdet för sålda fritidshus i respektive regiontyp. Vid en jämförelse med figur 20 så ser vi att, ur ett landsbygdsperspektiv, har försäljningspriset för fritidshus haft en betydligt bättre utveckling än den för permanenta småhus.

Det finns många svenskar som efterfrågar landsbygdens miljö för fritidsboende.

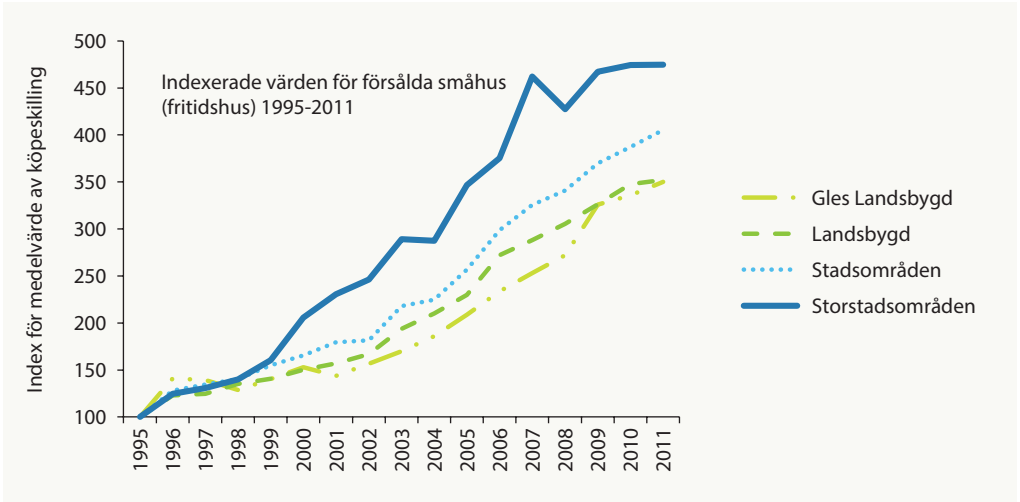

Figur 32. Medelvärden för försålda småhus (fritidshus) i respektive kommunkategori 1995 – 2011.

Källa:SCB (egen bearbetning)

Figur 33 ger en bättre bild av hur marknaden ser ut för fritidshus och är fördelad mellan Sveriges kommuner. Vid en jämförelse med motsvarande karta för permanentbostäder (figur 21) har högre priser för fritidshus en något större spridning utanför de större städerna. Många turistorter som Åre och Sälen ligger i topp men även naturligtvis kommunerna längs med Sveriges kuster och insjöar.

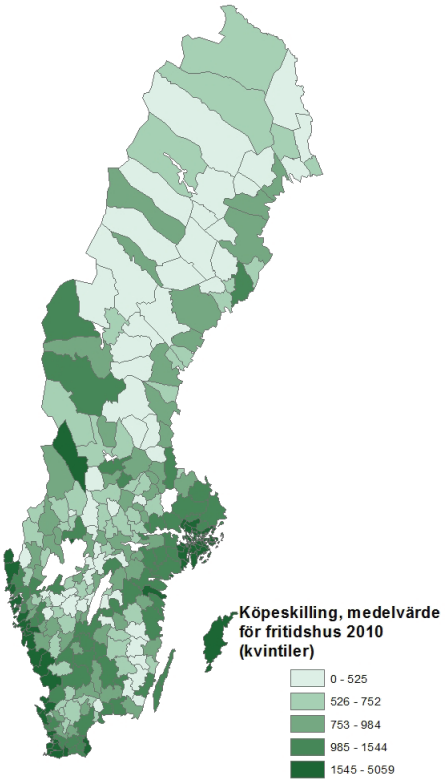

Figur 33. Köpeskilling småhus (fritidshus) 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

6 Diskussion och fördjupning: Kommuners attraktionskraft

Vad gäller befolkningsutveckling så är möjligheterna till arbete, utbildning, meningsfull fritid, de faktorer som styr valet av bostadsort mest. Men även närhet till familj och vänner spelar sannolikt in.

Landsbygderna visar på stor variation i att skapa en attraktiv bostadsort och det finns inga tydliga socio-ekonomiska mönster i flyttströmmarna mellan stad och landsbygd[24]. Det är tydligt att merparten av befolkningen föredrar att bo i stadsmiljöer men det finns också grupper som väljer att bo utanför städerna och antingen pendla till arbete i staden eller försörja sig inom de näringar som finns på Sveriges landbygder. En fördel som boende på landsbygden har är att bostadspriserna är avsevärt lägre än i storstäderna, vilket gör att landsbygdsbor lägger en mindre andel av sin inkomst på sitt boende. De höga bostadspriserna i landets storstadsområden är ibland ett hinder för inflyttning till dessa områden, vilket gör att vissa människor väljer att pendla längre avstånd.

Goda villkor för kommunikation, både när det gäller transporter och IT, är en viktig förutsättning för att individer ska kunna bosätta sig på andra platser än arbetsorten. De teknologiska framsteg som görs på dessa områden ökar förutsättningen för en positiv utveckling av både befolkning och arbetstillfällen utanför städerna.

Vill du veta mer?
I Allt om landets databas finns information på kommunnivå.

24 Ulver (2012)

6.1 Från mindre till större tätorter och städer

Trots att landsbygdens andel av den totala befolkningen varit i princip konstant sedan 1970-talet har en annan typ av urbaniseringstrend tagit vid. Under de senaste tre-fyra decennierna har en omflyttning skett från mindre till större tätorter och städer. Denna utveckling blev extra kraftfull under 1990-talets första hälft när den svenska ekonomin genomgick en djup lågkonjunktur. Framförallt minskade sysselsättningen inom tillverkningsindustrin, vilken utgjorde en stor andel av alla jobb på många mindre orter. Flyttströmmarna från mindre orter till större städer med utbud av högre utbildning och större marknader för tillväxtbranscher inom service och handel förstärktes under 1990-talet och pågår fortfarande.

6.1.1 Utflyttning av personer i arbetsför ålder påverkar kommunernas försörjningsbörda

Ett av de största problemen med stor utflyttning, framförallt en stor utflyttning av personer i arbetsför ålder samtidigt som befolkningen åldras, är påverkan på kommuners försörjningsbörda (totalbefolkning/förvärvsarbetande år 20-64). En försörjningsbörda på 2,5 innebär att varje förvärvsarbetare ska försörja två och en halv person inklusive sig själv[25]. För att sänka försörjningsbördan måste fler personer finnas i kategorin förvärvsarbetande vilket exempelvis kan ske genom satsningar på att attrahera yngre personer.

Försörjningsbördan räknas fram genom att totalbefolkningen delas med antalet sysselsatta i åldrarna 20 till 64. Det är viktigt att resultaten tolkas med försiktighet eftersom de inte tar hänsyn till personer som pendlar över Sveriges gränser. Det kan göra att vissa gränskommuner som exempelvis Eda, Haparanda och Årjäng får något högre försörjningsbörda än vad de egentligen har[26]. I Sverige var den genomsnittliga försörjningsbördan drygt 2,3 personer år 2010. Tabell 12 visar de tio kommunerna med högst (vänstra delen) respektive lägst (högra delen) försörjningsbörda år 2010.

I kapitel 8 Så här definierar vi landsbygd kan du läsa mer om vår landsbygdsdefinition.

25 SCB (2012)

26 SCB (2012)

Tabell 12. De tio kommuner med högst respektive lägst försörjningsbörda 2010, deras respektive nettomigrationsgrad, FA-regionstillhörigheta samt vilken regionstyp de kategoriseras som.

De 10 kommunerna med högst försörjningsbörda					De 10 kommunerna med lägst försörjningsbörda				
Kommun	Typ*	FA-region	NMG**	FB***	Kommun	Typ*	FA-region	NMG**	FB***
Haparanda	L	Haparanda	-0,0001	2,90	Solna	SS	Stockholm	0,0070	1,97
Eda	L	Eda	-0,0090	2,85	Sundbyberg	SS	Stockholm	0,0001	1,98
Ljusnarsberg	L	Ludvika	-0,0148	2,75	Stockholm	SS	Stockholm	0,0032	2,03
Årjäng	L	Årjäng	-0,0047	2,71	Knivsta	SS	Stockholm	0,0084	2,05
Munkfors	L	Karlstad	-0,0101	2,68	Åre	GL	Östersund	-0,0085	2,06
Åsele	GL	Åsele	-0,0072	2,64	Nykvarn	SS	Stockholm	-0,0057	2,07
Hällefors	L	Hällefors	-0,0120	2,64	Vallentuna	SS	Stockholm	0,0089	2,07
Perstorp	L	Malmö	0,0068	2,63	Kiruna	GL	Kiruna	-0,0110	2,08
Landskrona	SS	Malmö	0,0036	2,63	Värmdö	S	Stockholm	0,0069	2,09
Bjurholm	GL	Umeå	-0,0118	2,63	Habo	S	Jönköping	-0,0003	2,09

* L= Landsbygd, GL= Gles landsbygd, SS=Storstadsområden, S=Stadsområden
**NMG=Nettomigrationsgrad
***FB= Försörjningsbörda
[a] Läs mer om Funktionella regioner i 1.2.1 eller i avsnittet Så gjorde vi Allt om landet.

Källa: SCB (egen bearbetning)

I kolumnen som benämns NMG visas respektive kommuns nettomigrationsgrad (inmigration minus utmigration) per capita år 2010. Vid en närmare undersökning av tabell 12 så syns ett relativt tydligt mönster som pekar på problematiken kring en allt för stor utmigration i vissa kommuner och indikerar att det möjligtvis kan vara en viktig del i att minska försörjningsbördan. Två av de tio kommuner med högst försörjningsbörda i Sverige tillhör Malmö FA-region (Funktionell region) och dessa två kommuner är de enda av de tio som har en positiv nettomigrationsgrad. En av dessa två kommuner, Landskrona, är även definierad som en storstadskommun. Det bryter ytterligare mönstret för den vänstra delen av tabell 12. Det tyder på att det kan finnas andra strukturella problem i dessa två kommuner som inte är knutna till ett stort utflöde av befolkning utan att det kan finnas en relativt låg sysselsättningsgrad.

Information om funktionella regioner hittar du i 1.2.1 eller i avsnittet Så gjorde vi Allt om landet.

Mer information om sysselsättningsgrad hittar du i avsnittet Allt om sysselsättning på landsbygden.

Solna och Sundbyberg är de två kommuner med lägst försörjningsbörda där varje person ska försörja sig själv och ungefär en person till. Av de tio kommunerna med lägst försörjningsbörda tillhör sju Stockholms FA-region och majoriteten av kommunerna är storstadskommuner. Alla av dem, med undantag för Nykvarn har en positiv nettomigrationsgrad. De två tydliga undantagen är Åre och Kiruna som har låg försörjningsbörda men ändå har en negativ nettomigrationsgrad. Figur 34 visar försörjningsbördan per kommun år 2011 och figur 35 visar förändringen av försörjningsbördan under det senaste decenniet. Ögonblicksbilden som visas i första figuren över år 2010 visar en relativt stor spridning över landet och landsbygdskommunerna är väl representerade. Däremot så visar figur 34 en bild av ett ökat tryck på de sysselsatta i områden främst kring många av kommunerna i och omkring Stockholms FA-region.

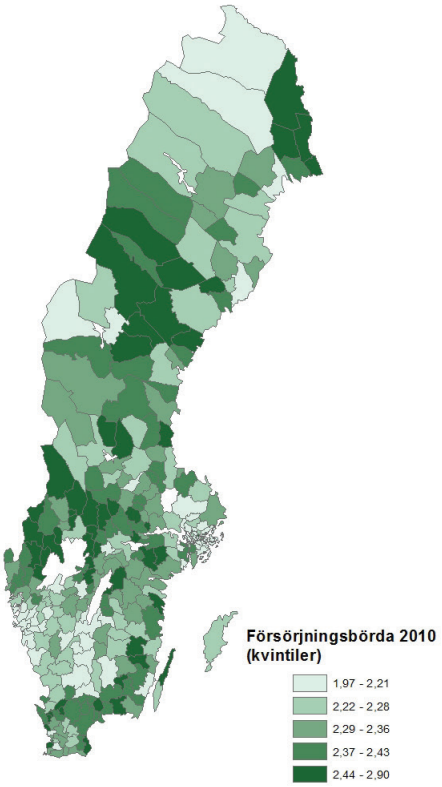

Figur 34. Försörjningsbörda per kommun, 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

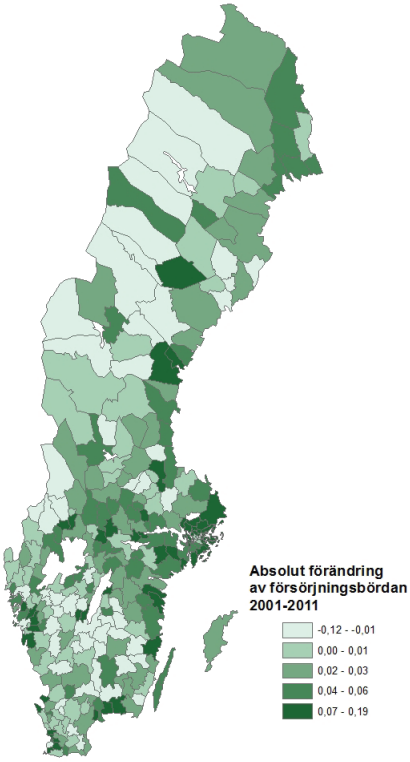

Figur 35. Absolut förändring av försörjningsbörda, 2001-2011.
Källa: SCB (egen bearbetning)

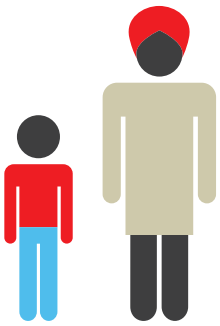

I den del som gav en översikt av befolkningstillväxten i Sveriges regiontyper visades även att det inte enbart är kommuner som kategoriseras som stadskommuner och storstadskommuner som har haft en positiv tillväxt i termer av befolkning. Det verkar vara relativt stigberoende vilket betyder att kommuner som har lyckats komma in på en positiv ”bana” vad det gäller befolkningsunderlaget, också har krafter att hålla kvar vid denna färdriktning. I och med en förtätning av de största regionerna så har attraktiviteten i många landsbygdskommuner även ökat men det gäller fortfarande främst de som har ett rimligt pendlingsavstånd till de större arbetsmarknaderna.

Det finns en stor nationell men främst internationell litteratur som försöker förklara den geografiska fördelningen av befolkning. Men fokus på dessa studier har skiftat. Viss litteratur fokuserar främst på de ”pullfaktorer” som regioner karaktäriseras av som ”drar” eller ”attraherar” personer till sig[27]. En stor del av denna litteratur leder in på urbana miljöer och större agglomerationer av högutbildad arbetskraft och menar att det är en regions densitet som skapar en attraktiv arbetsmarknad där det är lättare att matcha utbud och efterfrågan[28].

Ytterligare ett perspektiv på den geografiska fördelningen av befolkningen är ”push-faktorer” som kan beskriva vad som gör att personer väljer att flytta från en region. Studier i den riktningen är inte lika talrika som för det andra perspektivet. De som finns pekar på att bilden kan vara nyanserad för vilka attribut som faktiskt får personer att flytta från en region[29].

6.2 Det är inte enbart kommuner nära städerna som har en positiv nettomigration

I tabell 12 presenteras en stor del av de variabler som vi har visat i tidigare delar av detta avsnitt med syftet att i nästa steg se hur dessa korrelerar mot nettomigrationen till stadskommuner och landsbygdskommuner. Alla dessa variabler kommer inte att testas samtidigt mot den beroende variabeln, nettomigrationsgrad mellan 2010 och 2011. Figur 36 visar nettomigrationsgraden i Sveriges alla kommuner och den visar att det inte enbart är kommuner nära de största städerna som faktiskt har en positiv nettomigration.

27 Florida (2002c); Glaeser et al. (2001); Gottlieb & Joseph (2006)

28 Almeida & Kogut (1999); Duranton & Puga (2004). Detta är teorier som grundar sig på tidig och inflytelserik forskning av Marshall (1890/1920) och Jacobs (1961, 1969).

29 Faggian et al. (2006), (2007a,b); Corcoran et al. (2010); Bjerke (2012)

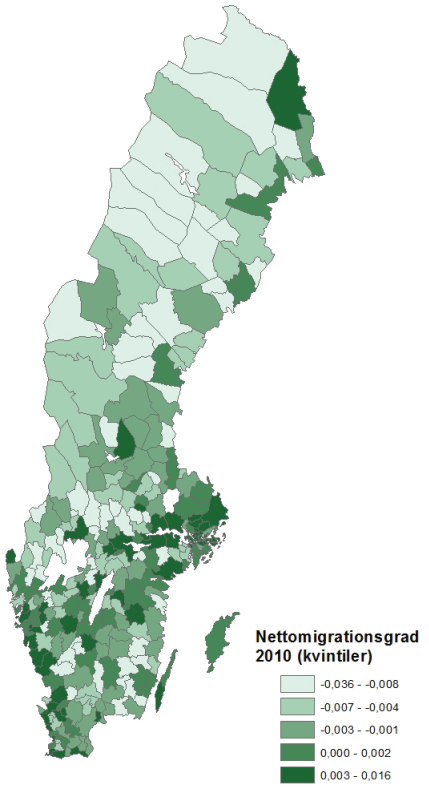

Figur 36. Nettomigrationsgrad år 2010.
Källa: SCB (egen bearbetning)

Många av variablerna i tabell 12 visar samma sak eller kan möjligtvis peka på liknande saker som inte kan särskiljas mellan varandra. Migrationsstudier i akademisk litteratur är vanligtvis komplexa i sin natur och i denna fördjupning har vi enbart gjort en grov uppskattning av vilka variabler som skulle kunna attrahera människor att flytta till en kommun. För att undersöka detta mer noggrant krävs en mer djupgående analys.

Tabell 13. Variabler som kan attrahera eller repellera personer att flytta till en kommun

Variabel**	Förklaring*	Relation till nettomigration
Nettomigrationsgrad	(Inflyttning minus utflyttning 2011/2010)/(Befolkning, 2010)	Beroendevariabel
Marknadsnärhet	Total tillgänglighet till befolkning för kommunen	Denna variabel speglar i många fall närhet till stora marknader som erbjuder sysselsättning. Den visar även närhet till privat- och företagsrelaterad service.
Försörjningsbörda	(Total befolkning dividerat med Sysselsatt befolkning 20-64)	Indikerar bl.a. strukturen på arbetsmarknaden i kommunen
Sysselsättningsgrad	Andel av befolknings som är sysselsatt	Precis som försörjningsbördan indikerar denna bl.a. på strukturen på arbetsmarknaden i kommunen
Skatt	Kommunal skattesats 2012	Påverkar inkomsten och antas ha ett negativt förhållande till positiv nettomigration.
Tobins q	(Försäljningspris dividerat med Investeringskostnad), medelvärde för småhus per kommun 2006	Indikerar attraktiviteten på den lokala bostadsmarknaden
Lägenheter	Andel lediga lägenheter i flerbostadshus	Möjligheter till ett boende utan kapitalinsatser som även är flexibelt.

Huspris	Köpeskilling för småhus, medelvärde per kommun i tusen kronor	Visar på behov av kapital för att komma in på bostadsmarknaden.
Storstadsregion	Dummyvariabel som indikera om kommunen tillhör någon av de funktionella regionerna Stockholm, Göterborg eller Malmö.	Visar tillgänglighet till en av de tre största regionerna i Sverige i termer av befolkning, sysselsättningstillfällen och urbana faktorer som ex. sport och kultur
Utrikes födda	Andel av befolkningen som är födda utanför Sverige	Indikerar en typ av mångfald
CO2	Summan av mobila koldioxidutsläpp per capita	En av många miljöaspekter.
Högutbildade	Andel av nattbefolkningen som har en eftergymnasial utbildning som är 3 år eller längre	Indikerar en viss typ av kunskap som bor i kommunen
SG utrikes födda	Sysselsättningsgrad bland utrikes födda d.v.s. andel av den utrikes födda befolkningen (20-64) som är sysselsatta	Indikerar svårigheter eller icke svårigheter att komma in på arbetsmarknaden i kommunen
Riksfriluftsliv	Andel av kommunlandarea som täcks av områden vilka av Naturvårdsverket utpekas som riksintresse enligt 3 kap, 6 § miljöbalken	Indikerar områden som har en specifik miljökvalitet som är betydligt annorlunda mot många urbana faktorer
Flygplats	Kommunen ligger i en FA-region som har en flygplats	Indikerar en viss typ av tillgänglighet. En flygplats i FA-regionen betyder att det är rimligt pendlingsavstånd till någon form av flygtrafik
Högskola	Kommunen ligger i en FA-region som har en högskola eller ett universitet	Indikerar möjligheter för utbildning/fortbildning och eftersom det finns inom samma FA-region är det ett rimligt pendlingsavstånd vilket betyder att man inte nödvändigtvis behöver flytta för att studera.

** Alla variabler som har diskuterats i det tidigare stycket har testats i analysen men av olika skäl inte tagits med i den slutliga versionen. Den enda variabeln som inte testats är segregationsindex av skälet att det inte finns observationer för alla kommuner.

*Alla förklaringsvariabler är på kommunnivå och visas för året 2010 om det inte står någonting annat.

Tabell 14 är en korrelationsmatris mellan alla variabler som presenterades i tabell 13. De rutor som är markerade i *grönt* visar på de variabler som är positivt korrelerade med varandra och de som är markerade i *rött* har en negativ korrelation mellan varandra. En positiv korrelation (beroenden) visar att om den ena variabeln ökar, ökar även den andra. En negativ korrelation visar det motsatta, det vill säga en ökning av den ena variabeln leder till att den andra minskar. De korrelationer som är markerade med fet stil är de som är anmärkningsvärt höga, i detta fall, de som är över 0,5. Det gäller exempelvis variablerna kommunalskatt, Tobins q, huspriser och andel högutbildad befolkning i förhållande till närheten till stora marknader. Dessa variabler är sådana som i hög grad är drivna av städer, täthet och agglomerationseffekter. Försörjningsbördan i kommuner är högt negativt korrelerad med sysselsättningsgraden för totala befolkningen och den hos den utrikes födda befolkningen vilket är enligt förväntan. Ju större andel av befolkningen som har sysselsättning leder per definition till att det finns fler personer i kommunen som kan försörja de som är utanför sysselsättning.

Skattesatsen är relativt hög, men negativt korrelerad med Tobins q, huspriser och om kommunen ligger en av FA-regionerna Stockholm, Göteborg eller Malmö. Detta samband har fler infallsvinklar och det innehåller mycket information vilket betyder att det bör tolkas med försiktighet. Vi har visat att det främst är landsbygdskommuner som är nettomottagare i det nationella skatteutjämningssystemet. Detta har fler förklaringar såsom en hög försörjningsbörda, minskande befolkning och en ökad andel av äldre.

Tabell 14. Korrelationsmatris: bivariata korrelationer mellan variablerna som vi beskriver i tabell 13. Korrelationerna är signifikant skilda från 0.

	Nettomigrationsgrad	Marknadsnärhet	Försörjningsbörda	Sysselsättningsgrad	Skatt	Tobins q	Lägenheter	Huspris	Storstadsregion	Utrikes födda	CO_2	Högutbildade	SG utrikes födda	Riksfriluftsliv	Flygplats	Högskola
Nettomigrationsgrad	1															
Marknadsnärhet	0,43	1														
Försörjningsbörda	- 0,36	-0,40	1													
Sysselsättningsgrad	0,17	0,06	**-0,75**	1												
Skatt	-0,44	**0,63**	0,31	-0,14	1											
Tobins q	0,56	**0,71**	-0,44	0,15	**-0,58**	1										
Lägenheter	-0,47	-0,35	0,35	-0,14	0,34	-0,48	1									
Huspris	**0,56**	**0,80**	-0,47	0,18	**-0,65**	**0,94**	-0,48	1								
Storstadsregion	0,41	0,67	-0,35	0,17	**-0,59**	**0,65**	-0,42	**0,68**	1							
Utrikes födda	0,19	0,50	0,12	-0,50	-0,38	0,36	-0,12	0,40	0,32	1						
CO_2	0,11	-0,02	-0,07	0,06	-0,02	0,12	-0,06	0,09	0,14	0,00	1					
Högutbildade	0,50	**0,69**	-0,44	0,13	-0,51	**0,77**	-0,42	**0,84**	0,47	0,22	-0,01	1				
SG utrikes födda	0,40	0,28	**-0,65**	**0,70**	-0,28	0,37	-0,23	0,39	0,36	-0,03	0,06	0,26	1			
Riksfriluftsliv	-0,01	-0,05	-0,07	0,09	0,07	0,14	-0,13	0,07	0,05	-0,03	0,05	0,01	0,18	1		
Flygplats	0,25	0,30	-0,28	0,15	-0,31	0,31	-0,25	0,31	0,36	-0,05	0,03	0,30	0,11	-0,04	1	
Högskola	0,34	0,35	-0,24	0,07	-0,28	0,38	-0,27	0,37	0,38	0,05	0,00	0,34	0,11	-0,11	**0,63**	1

Källa: Egen bearbetning

I tabell 15 visas analyser där kommunerna dels har analyserats som en heterogen grupp, dels där de har grupperats i enlighet med vår landsbygdsdefinition, stad respektive landsbygd. Metoden som har använts är att stegvis utesluta variablerna som presenteras i tabellerna 11 och 12 med villkoret att de måste ha ett p-värde som är minst 0,05.

Tabell 15. Stegvis regressionsanalys av de variabler som antas ha större eller mindre betydelse för nettomigrationen i en kommun där resultaten presenteras för alla kommuner, landsbygdskommuner respektive stadskommuner.

Variabel	Beroende variabel: Nettomigrationsgrad		
	Skattade marginaleffekter: ***Alla kommuner***	Skattade marginaleffekter: ***Landsbygd***	Skattade marginaleffekter: ***Stad***
Marknadsnärhet		3,62e^{-8*}	
Högskola	0,002*		
Riksfriluftsliv	-0,005*	-0,006*	
Sysselsättningsgrad	-0,024*		
SG utrikes födda	0,033*	0,022*	0,019*
Tobins q	0,005*	0,005*	
Lägenheter	-6,77e^{-4*}	-5,54e^{-4*}	
Högutbildade			0,038*
CO_2			1,85e^{-4*}
Förklaringsgrad (R^2)***	44 %	38 %	30 %
Antal observationer	290	197	93

*Koefficienten är signifikant på 1 % sannolikhetsnivå

**Koefficienten är signifikant på 5 % sannolikhetsnivå

*** Dessa förklaringsgrader kan inte jämföras med varandra eftersom det är olika antal skattade koefficienter.

Källa: Egen bearbetning

I tabell 15 visar vi att det inte nödvändigtvis är samma faktorer som påverkar nettomigrationsgraden i kommuner som faller in i kategorin landsbygd som de som påverkar stadskommuner. Resultatet betonar att det är den tätortsnära landsbygden som lättast attraherar personer, eftersom närheten till stora marknader är viktigt för landsbygd. Visserligen kan det ligga i variabelns natur att den inte visar sig vara viktig för icke-landsbygdskommuner men den är inte heller viktigt när alla kommuner behandlas som en enda grupp. Resultatet för riksfriluftslivet understryker detta ytterligare eftersom riksfriluftslivet i stor utsträckning visar sig finnas i många av de mer utpräglade landsbygdskommunerna. Ur ett turismperspektiv är detta logiskt och positivt eftersom vi kan anta att en stor del av attraktiviteten i att turista i många av de glest befolkade landsbygdskommunerna är att de är just ”glesa”.

Ett högt värde för Tobins q är positivt för nettomigrationen och som visades i kartorna tidigare så visas det motsatta förhållandet för lediga lägenheter främst i landsbygdskommunerna. I de största städerna är trycket på lägenheter så stort och möjligheten att öka utbudet är svårt ur perspektivet att det är brist på ledig mark.

7 Fortsatta studier

Att skapa en positiv spiral viktigt för utveckling av landsbygdskommuner.
Detta avsnitt har behandlat många olika perspektiv av landsbygden och började med befolkningens struktur, utveckling, sammansättning samt nationell migration i kapitel ett och två. Den starka bilden av urbaniseringen som har skett över tid kan till en början ge en dyster bild av landsbygden. Lägger man även till perspektivet av den, för många kommuner snabbt ökande andelen av den äldre delen av befolkningen, blir bilden ännu mer dyster. Trots detta så finns det viktiga positiva delar att lyfta upp. Befolkningstillväxt tenderar att vara stigberoende, det vill säga de kommuner som växte för tio år sedan är även de som växer idag. Enligt den statistik som presenterats i detta avsnitt så finns det exempel på kommuner som har kommit på hur man hamnar på rätt stig och hur man håller kvar vid denna färdriktning. Det är inte bara de kommuner som har nära relationer med de absolut största arbetsmarknadsregionerna. De har en positiv befolkningsutveckling men de lyckas även locka till sig unga högutbildade personer som tillför viktiga verktyg för ekonomisk tillväxt. Den här presentationen av statistik har inte visat på vad nyckeln till denna framgång är och det har inte heller varit syftet. Det är dock ett viktigt perspektiv att belysa i fortsatta studier.

Det saknas studier om segregation och sysselsättning ur ett landsbygdsperspektiv.
I kapitel tre belyser vi segregation och sysselsättning som möjligtvis är ett ämne som saknar forskning ur ett landsbygdsperspektiv. För att koppla samman detta stycke med befolkning så kan statistiken tolkas på ett sådant sätt att många landsbygdskommuner har potential till att kompensera befolkningsunderskottet med internationell migration. Detta bör undersökas vidare. Problematiken med segregation och/eller möjligheterna med integration är ytterligare ett område som vi inte ger tillräckligt utrymme för i detta avsnitt. Det är därmed ett perspektiv för fortsatta studier.

Stark bostadsmarknad för vissa landsbygdskommuner.
Kapital fyra presenterar ett urval av statistik som berör bostadsmarknaden och markanvändningen. Där visades att landsbygdskommuner generellt har haft en svagare utveckling på bostadsmarknaden, i synnerhet för permanentbostäder. Trots detta så finns det många landsbygdskommuner som har visat på en stark bostadsmarknad, särskilt för nybyggnation. Det gäller främst för de mer utpräglade turistorterna men den förklaringen ger troligtvis inte hela bilden. Detta är ett viktigt ämne för vidare studier eftersom en stark bostadsmarknad sänder ut positiva signaler för eventuella inflyttare samtidigt som det stärker situationen för de som redan bor där.

Prisutveckling för fritidshus på landsbygden liknar städernas prisutveckling.
Kapitel fem behandlar turism, rekreation och miljö ur ett boendeperspektiv. En del av detta är fritidsboenden och för att dra en parallell till stycket innan så ser marknaden och fördelningen av fritidshus något annorlunda ut och är till landsbygdernas fördel. Prisutvecklingen har varit mer lik den för storstadskommuner och stadskommuner. Den största andelen av Sveriges fritidshus ligger i landsbygdskommunerna. Sätter man detta i relation till indikationer om en större betydelse av delårsboenden och ett mer rörligt liv som människor lever idag finns stor potential för många av landsbygdskommunerna. Detta har visserligen studerats tidigare men skulle kunna belysas ytterligare genom att exempelvis finna och studera de kommuner som lyckas med att omvandla delårsboenden till permanentbostäder och på så sätt öka sin befolkning.

IMSDAL

8 Så här definierar vi landsbygd

Jordbruksverket har i olika sammanhang arbetat med indelningar av den svenska landsbygden för att kunna genomföra beskrivande och tillämpade analyser. Det är denna definition som i huvudsak ligger till grund för de analyser som vi gör i publikationen Allt om landet[30]. Definitionen togs fram år 2007.

Klassificeringen görs på kommunnivå och bygger på statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) över pendlingsflöden mellan kommuner, nattbefolkningens (befolkning som har bostad i kommunen) storlek i kommuner och befolkningstäthet (invånare per km^2).

Till att börja med bygger klassificeringen på följande villkor från Jordbruksverkets databas Regional Balans. I Regional Balans delas Sveriges 290 kommuner in enligt följande klassificering:

- Tätortsområden (TOT): områden med mer än 10 000 invånare,
- Tätsortsnära landsbygd (TON): områden omkring tätorter med mer än 10 000 invånare. De geografiska gränserna för tätortsnära landsbygd baseras på en uppskattad radie för arbetspendling till tätorterna, där pendling kan antas vara frekvent. Radien varierar mellan tätorter. För våra tre storstadsregioner Stockholm, Göteborg och Malmö är radien 60 km. För övriga tätorter med mer än 70 000 invånare är radien 30 km och för tätorter mellan 10 001 och 70 000 invånare är radien 20 km,
- Tätorter i glest befolkad landsbygd (TOG): områden med mellan 1 000 och 10 000 invånare,
- Glest befolkad landsbygd (GLE): övriga delar av landet, inklusive tätorter upp till 1 000 invånare.

Utifrån Regional Balans, pendlingsmönster och befolkningsdensitet får vi följande definition:

- **Storstadsområden**: kommuner där 100 procent av befolkningen tillhör kategorin TOT eller TON. Dessa kommuner finns endast i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.
- **Stadsområden**: kommuner med en befolkning som är minst 30 000 och/eller där den största tätorten har minst 25 000 invånare. Mindre kommuner som gränsar till dessa större kommuner och där utpendlarna som andel av nattbefolkningen överstiger 50 procent kopplas också till respektive storstadsområden.
- **Landsbygd**: kommuner som inte ingår i de två tidigare klassificeringarna (storstadsområden och stadsområden) och som samtidigt har en befolkningstäthet av minst fem invånare per km^2.
- **Gles Landsbygd**: kommuner som inte ingår i de tre övriga klassificeringarna och som har en befolkning som är mindre än fem invånare per km^2.

30 Jordbruksverket, rapport 2009:2

Enligt Jordbruksverkets definition så delas Sveriges 290 kommuner därmed in i *33 glesa landsbygdskommuner, 164 landsbygdskommuner, 46 stadsområden och 47 storstadsområden*. Enligt denna definition så bor 34 procent av Sveriges befolkning på landsbygden. Figur 37 visar hur Sveriges kommuner delas in enligt vår definition.

Det är inte alltid relevant att dela in Sverige i alla fyra klassificeringar, det beror på syftet och sammanhanget det presenteras i. I publikationen läggs ibland regiontyperna stads- och storstadsområden ihop till *stad* och ibland läggs regiontyperna landsbygd och gles landsbygd ihop och blir *landsbygd*.

Oavsett vilken regionindelning som används uppstår olika klassificeringsproblem. Begränsningen med Jordbruksverket definition är att det är hela kommuner som definieras som landsbygd eller icke landsbygd. Detta trots att det faktiskt kan finnas kommuner som är heterogena även innanför kommungränserna. I de flesta kommuner, undantaget vissa kommuner i Stockholmsregionen, finns både områden som kan klassas som landsbygd och områden som kan klassas som stad. Detta gör det framförallt möjligt att göra relativt enkla jämförelser av hur förhållanden skiljer sig mellan kommuner som är *präglade* av förhållanden som associeras med landsbygd respektive stad.

I avsnittet Så gjorde vi Allt om landet har vi sammanställt andra definitioner av landsbygd. I de fall vi använder oss av andra definitioner, än den Jordbruksverket tagit fram, framgår detta tydligt i texten.

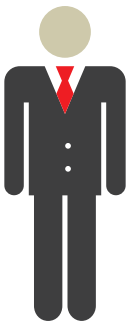

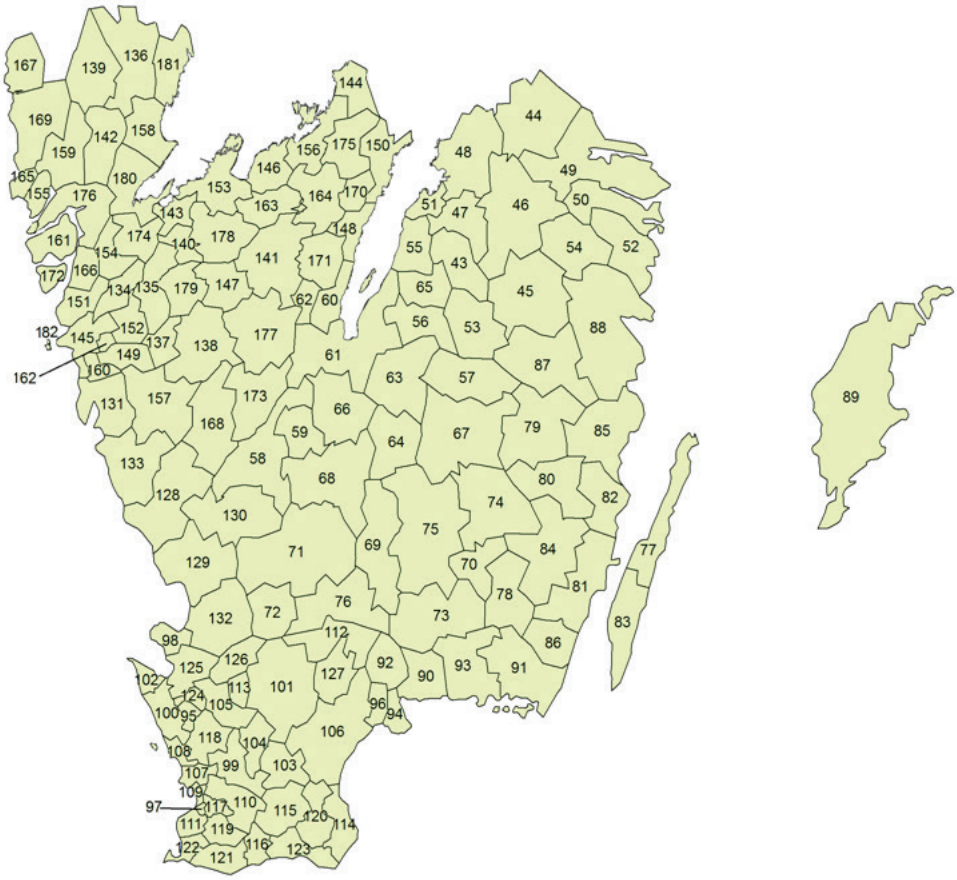

Figur 37a. Sveriges kommuner i Götaland

Regiontyp

Storstadsområde	Stadsområde	Landsbygd	Gles landsbygd

43. Boxholm	63. Nässjö	83. Mörbylånga	103. Hörby	123. Ystad	143. Grästorp	163. Skara
44. Finspång	64. Sävsjö	84. Nybro	104. Höör	124. Åstorp	144. Gullspång	164. Skövde
45. Kinda	65. Tranås	85. Oskarshamn	105. Klippan	125. Ängelholm	145. Göteborg	165. Sotenäs
46. Linköping	66. Vaggeryd	86. Torsås	106. Kristianstad	126. Örkelljunga	146. Götene	166. Stenungsund
47. Mjölby	67. Vetlanda	87. Vimmerby	107. Kävlinge	127. Östra Göinge	147. Herrljunga	167. Strömstad
48. Motala	68. Värnamo	88. Västervik	108. Landskrona	128. Falkenberg	148. Hjo	168. Svenljunga
49. Norrköping	69. Alvesta	89. Gotland	109. Lomma	129. Halmstad	149. Härryda	169. Tanum
50. Söderköping	70. Lessebo	90. Karlshamn	110. Lund	130. Hylte	150. Karlsborg	170. Tibro
51. Vadstena	71. Ljungby	91. Karlskrona	111. Malmö	131. Kungsbacka	151. Kungälv	171. Tidaholm
52. Valdemarsvik	72. Markaryd	92. Olofström	112. Osby	132. Laholm	152. Lerum	172. Tjörn
53. Ydre	73. Tingsryd	93. Ronneby	113. Perstorp	133. Varberg	153. Lidköping	173. Tranemo
54. Åtvidaberg	74. Uppvidinge	94. Sölvesborg	114. Simrishamn	134. Ale	154. Lilla Edet	174. Trollhättan
55. Ödeshög	75. Växjö	95. Bjuv	115. Sjöbo	135. Alingsås	155. Lysekil	175. Töreboda
56. Aneby	76. Älmhult	96. Bromölla	116. Skurup	136. Bengtsfors	156. Mariestad	176. Uddevalla
57. Eksjö	77. Borgholm	97. Burlöv	117. Staffanstorp	137. Bollebygd	157. Mark	177. Ulricehamn
58. Gislaved	78. Emmaboda	98. Båstad	118. Svalöv	138. Borås	158. Mellerud	178. Vara
59. Gnosjö	79. Hultsfred	99. Eslöv	119. Svedala	139. Dals-Ed	159. Munkedal	179. Vårgårda
60. Habo	80. Högsby	100. Helsingborg	120. Tomelilla	140. Essunga	160. Mölndal	180. Vänersborg
61. Jönköping	81. Kalmar	101. Hässleholm	121. Trelleborg	141. Falköping	161. Orust	181. Åmål
62. Mullsjö	82. Mönsterås	102. Höganäs	122. Vellinge	142. Färgelanda	162. Partille	182. Öckerö

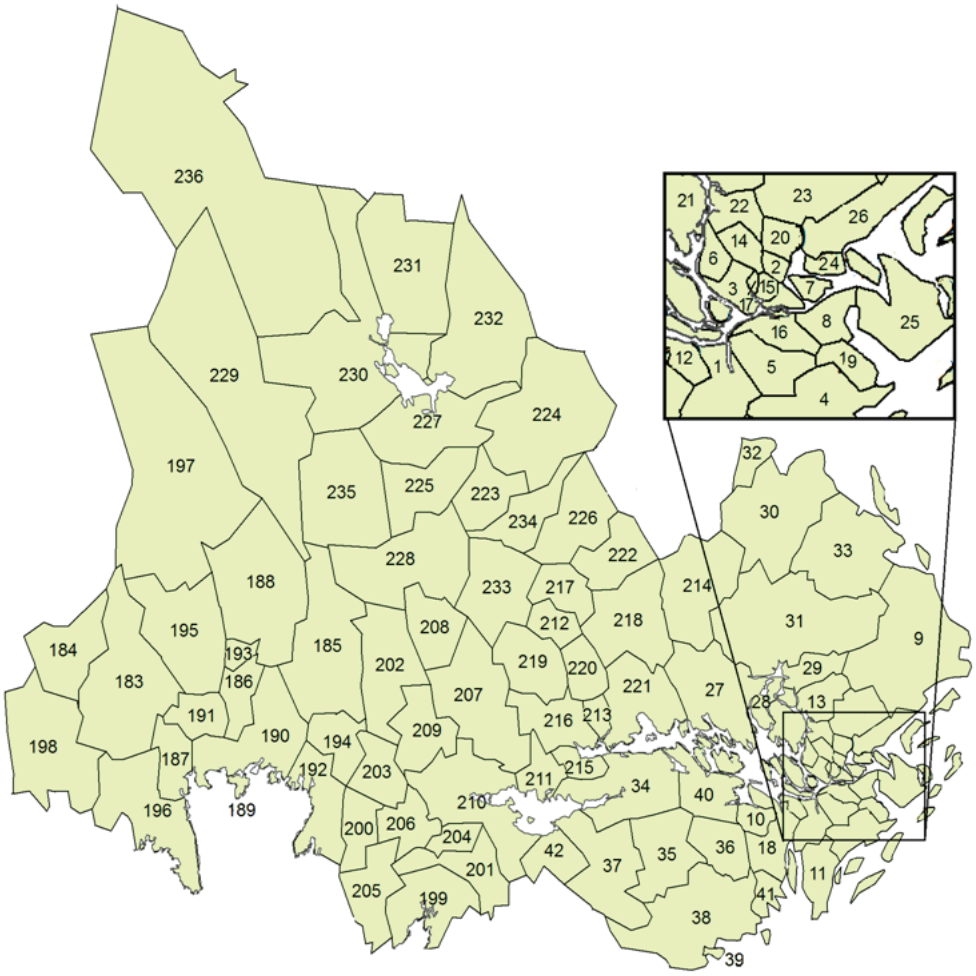

Figur 37b. Sveriges kommuner i Svealand

Regiontyp

Storstadsområde		Stadsområde	Landsbygd		Gles landsbygd
1. Botkyrka	18. Södertälje	35. Flen	192. Kristinehamn	209. Nora	226. Hedemora
2. Danderyd	19. Tyresö	36. Gnesta	193. Munkfors	210. Örebro	227. Leksand
3. Ekerö	20. Täby	37. Katrineholm	194. Storfors	211. Arboga	228. Ludvika
4. Haninge	21. Upplands-Bro	38. Nyköping	195. Sunne	212. Fagersta	229. Malung-Sälen
5. Huddinge	22. Upplands-Väsby	39. Oxelösund	196. Säffle	213. Hallstahammar	230. Mora
6. Järfälla	23. Vallentuna	40. Strängnäs	197. Torsby	214. Heby	231. Orsa
7. Lidingö	24. Vaxholm	41. Trosa	198. Årjäng	215. Kungsör	232. Rättvik
8. Nacka	25. Värmdö	42. Vingåker	199. Askersund	216. Köping	233. Smedjebacken
9. Norrtälje	26. Österåker	183. Arvika	200. Degerfors	217. Norberg	234. Säter
10. Nykvarn	27. Enköping	184. Eda	201. Hallsberg	218. Sala	235. Vansbro
11. Nynäshamn	28. Håbo	185. Filipstad	202. Hällefors	219. Skinnskatteberg	236. Älvdalen
12. Salem	29. Knivsta	186. Forshaga	203. Karlskoga	220. Surahammar	
13. Sigtuna	30. Tierp	187. Grums	204. Kumla	221. Västerås	
14. Sollentuna	31. Uppsala	188. Hagfors	205. Laxå	222. Avesta	
15. Solna	32. Älvkarleby	189. Hammarö	206. Lekeberg	223. Borlänge	
16. Stockholm	33. Östhammar	190. Karlstad	207. Lindesberg	224. Falun	
17. Sundbyberg	34. Eskilstuna	191. Kil	208. Ljusnarsberg	225. Gagnef	

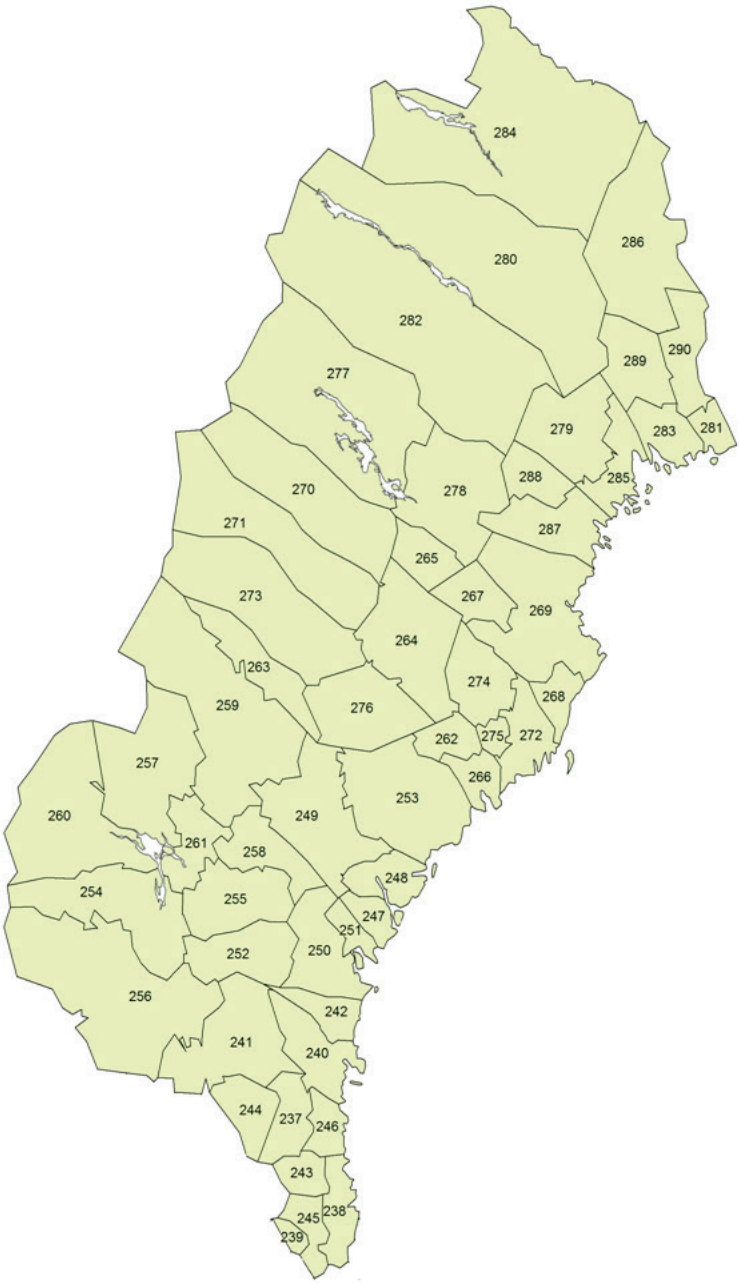

Figur 37c. Sveriges kommuner i Norrland

Regiontyp

Storstadsområde	Stadsområde	Landsbygd	Gles landsbygd

237. Bollnäs	247. Härnösand	257. Krokom	267. Norsjö	277. Arjeplog	287. Piteå
238. Gävle	248. Kramfors	258. Ragunda	268. Robertsfors	278. Arvidsjaur	288. Älvsbyn
239. Hofors	249. Sollefteå	259. Strömsund	269. Skellefteå	279. Boden	289. Överkalix
240. Hudiksvall	250. Sundsvall	260. Åre	270. Sorsele	280. Gällivare	290. Övertorneå
241. Ljusdal	251. Timrå	261. Östersund	271. Storuman	281. Haparanda	
242. Nordanstig	252. Ånge	262. Bjurholm	272. Umeå	282. Jokkmokk	
243. Ockelbo	253. Örnsköldsvik	263. Dorotea	273. Vilhelmina	283. Kalix	
244. Ovanåker	254. Berg	264. Lycksele	274. Vindeln	284. Kiruna	
245. Sandviken	255. Bräcke	265. Malå	275. Vännäs	285. Luleå	
246. Söderhamn	256. Härjedalen	266. Nordmaling	276. Åsele	286. Pajala	

9 Källförteckning

Almeida, P., & Kogut, B. (1999). Localization of Engineers in Regional Networks. Management Science, 45(7), 905-917.

Andersson, M., & Thulin, P. (2008). Globalisering, arbetskraftens rörlighet och produktivitet (in Swedish) (Vol. Underlagsrapport). Stockholm: Globaliseringsrådet

Bjerke, L. (2012) Knowledge flows across space and firms. Ph.D Dissertation, Jönköping International Business School Dissertation Series No. 078, Jönköping

Borgegård, L-E., Fransson, U., Håkansson, J. & Tollefsen, A. (1993) Att flytta till glesbygden- Om beskrivningsfaktorer bakom inflyttningen till Nordanstigs kommun, GERUM. Geografiska institutionen, Umeå Universitet.

Boverket (2011), Vad händer på bostadsmarknaden?- Bostadsmarknaden 2011-2012, med slutsatser från bostadsmarknadsenkäten 2011, Rapport 2011:9

CERUM (2010) Det kommunalekonomiska utjämningssystemet- effekter för Västerbotten, Norrland och Sveriges funktionella arbetsmarknadsmarkander, CERUM Rapport 2010:23

Corcoran, J., Faggian, A., & McCann, P. (2010). Human Capital in Remote and Rural Australia: The Role of Graduate Migration. Growth and Change, 41(2), 192-220.

Day, K. M. (1992). Interprovincial migration and local public goods. The Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'economique, 25(1), 123-144.

Duranton, G., & Puga, D. (2004). Micro-foundations of Urban Agglomeration Economies. In J. V. Henderson & J.-F. Thisse (Eds.), Handbook of Regional and Urban Economics. Vol. 4: Cities and Geography (pp. 2063-2117). Amsterdam: Elsevier.

Faggian, A., McCann, P., & Sheppard, S. (2006). An analysis of ethnic differences in UK graduate migration behaviour. Annals of Regional Science, 40(2), 461-471.

Faggian, A., McCann, P., & Sheppard, S. (2007a). Human Capital, Higher Education and Graduate Migration: An Analysis of Scottish and Welsh Students. Urban Studies, 44(13), 2511-2528.

Faggian, A., McCann, P., & Sheppard, S. (2007b). Some evidence that women are more mobile than men: gender differences in U.K. graduate migration behavior. Journal of Regional Science, 47(3), 517-539.

Fiskeriverket (2008). Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet.

Florida, R. (2002c). The Rise of the Creative Class: and how it's transforming work, leisure, community & everyday life. New York, NY: Basic Books.

Gabriel, S. A., Shack-Marquez, J., & Wascher, W. L. (1992). Regional house-price dispersion and interregional migration. Journal of Housing Economics, 2(3), 235-256.

Glaeser, E. L., Kolko, J., & Saiz, A. (2001). Consumer city. Journal of Economic Geography, 1(1), 27-50.

Gottlieb, P. D., & Joseph, G. (2006). College-to-work migration of technology graduates and holders of doctorates within the United States. Journal of Regional Science, 46(4), 627-659.

Haque, N. U., & Kim, S. J. (1994). Human Capital Flight: Impact of Migration on Income and Growth. IMF Working Papers. Washington DC: International Monetary Fund.

Jacobs, J. (1961). The Death and Life of Great American Cities. New York, NY: Random House.

Jacobs, J. (1969). The Economy of Cities. New York, NY: Random House.

Jordbruksverket (2009) Årsredovisning 2009

Jordbruksverket (2012:17) Vilka faktorer bestämmer priset på jordbruksmark?, Rapport 2012:17

Jordbruksverket (2012:19) Arbete och liv på landsbygden- landsbygdens förutsättningar i kunskapsekonomin, Rapport 2012:19

Kåks, H. & Westholm, E. (1994) En plats i tillvaron. Studier av flyttningar till landsbygden, Dalarnas forskningsråd, Falun

Lundholm, E. (2007) New motives for migration? On interregional mobility in the Nordic Context. Umeå: Departement of Social and Economic Geography.

Länstyrelsen Dalarnas län (2009), Bostadsmarknaden i Dalaranas Län, Rapport 2009:10

Marshall, A. (1890/1920). Principles of Economics. London, UK: Macmillan.

Massey, D. S. and N. A. Denton (1988). The Dimensions of Residential Segregation. Social Forces 67(2): 281.

McCann, P. (2013) ModernUrban and Regional Economics. Oxford, UK: Oxford University Press, andra upplagan.

Marjavaara, R. and Müller, D. (2011) From second home to primary residence: migration towards recreational properties in Sweden 1991-2005, Tijdschrift voor Economische an Sociale Geografie, 103(1), pp. 53-68

Niedomysl, T. (2004) Tourism and interregional migration in Sweden: an explorative approach. Population, Space and Place, 11(3), 187-204.

SCB (2003) Flyttströmmar i Sverige 1999-2001, SCB rapportserie 2003:2

SCB (2010) Integration- ett regionalt perspektiv, SCB rapportserie 2010: 3

SCB (2012) Sysselsättningen 2030- kan dagens försörjningsbörda bibehållas?, SCB rapportserie 2012:4

Stenbacka, S. (2001) Landsbygdsboende i inflyttarnas perspektiv. Intention och handling i lokalsamhället, University Press, Uppsala

Tillväxtverket (2012: 0141) Nationell studie av konkurrenskraften i turismrelaterade näringar 2004-2010- med två regionala fördjupningar, Rapport 0141

Tillväxtverket (2012: 0442) Fakta om svensk turism - turismens effekter på ekonomi, export och sysselsättning samt volymer, beteenden utbud och efterfrågan, Rapport 0442

Topel, R. H. T., & Ward, M. P. (1988). Job Mobility and the Careers of Young Men: NBER Working Paper No.2649.

Ulver, S. (2012) Den nygröna människan - en översikt av landsbygdens status i förändring

Westlund, H., & Pichler, W. (2000) En ny grön våg? Glesbygdstillväxt under storstadsexpansionens 90-tal, Institutet för regionalforskning, Östersund.

Logga ut
om du lämnar datorn i mer än 10 minuter
Välj Log Off vid utloggning!
Please log out
If you leave the computer for more than 10 minutes
Use Log Off to log out!
Högskolan i Jönköping

Publikationer inom samma område

AOL1:1 Allt om landet – en sammanfattning

AOL1:2 Allt om att bo, leva och vara på landsbygden

AOL1:3 Allt om service och infrastruktur på landsbygden

AOL1:4 Allt om sysselsättning på landsbygden

AOL1:5 Allt om näringsliv på landsbygden

AOL1:6 Allt om föreningsliv och kultur på landsbygden

AOL1:7 Allt om miljö och hållbarhet på landsbygden

AOL1:8 Så gjorde vi Allt om landet

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Tfn 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se/alltomlandet

AOL1:2 Allt om att bo, leva och vara på landsbygden

Foto: Smålandsbilder.se om inget annat anges. Grafisk formgivning: Holmbergs i Malmö AB.